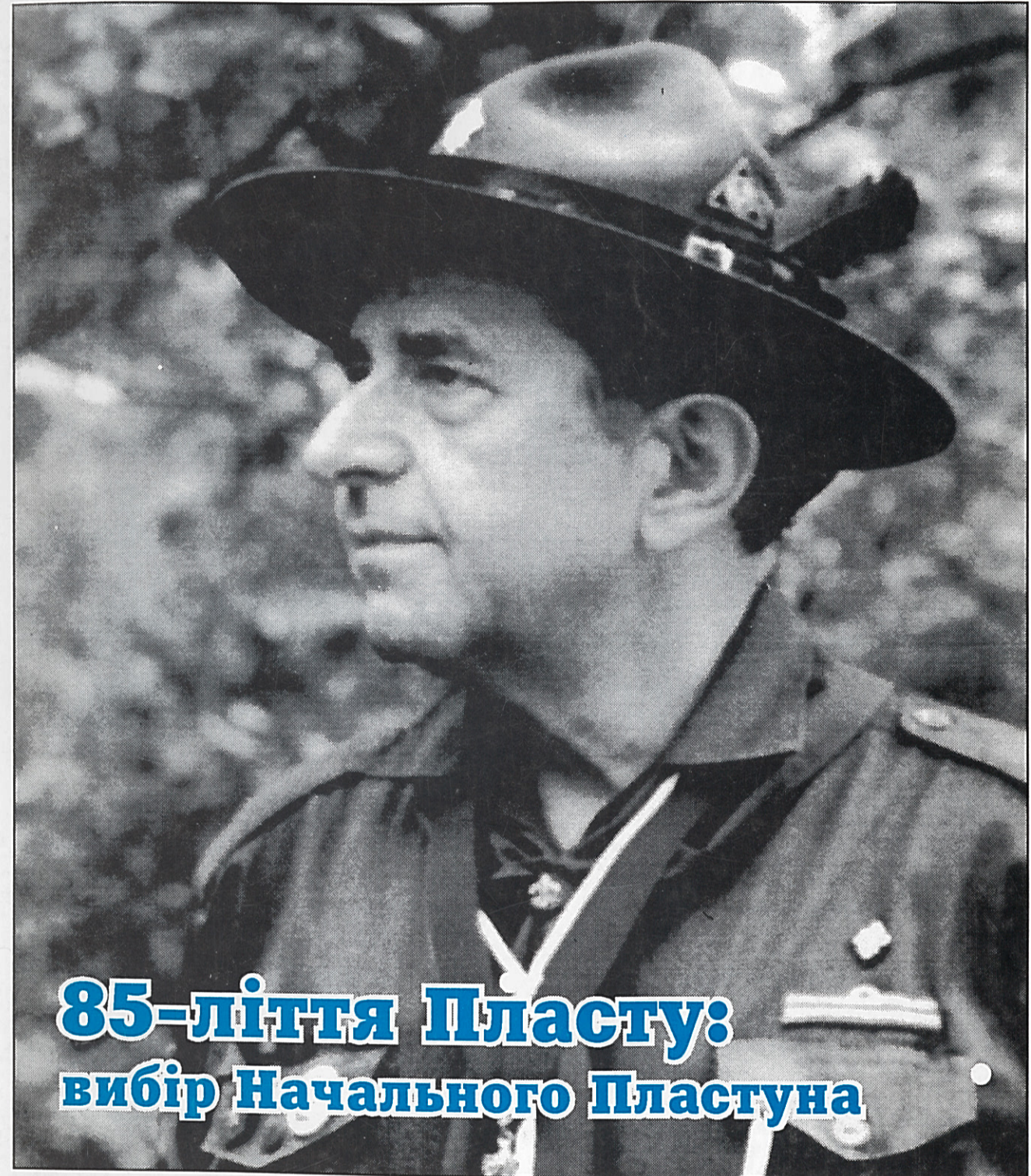
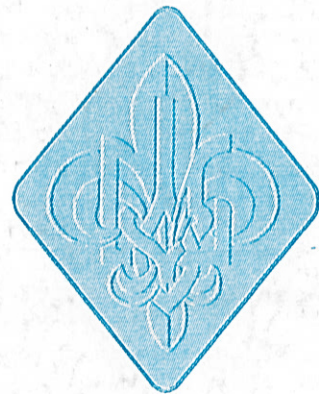

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.2 (114) 1997

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**85-ліття Пласту:
вибір Начального Пластуна**

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.2 (114) 1997

ВІД РЕДАКЦІЇ

- Наша мова 1
Ще про справи української мови 2

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

- Пластун є вірний Богові 4

З ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

- Василь Іваночко. Формування доброго громадянина через Пласт на основі християнської моралі 5

ДИСКУСІЯ

- Богдан Гасюк. Майбутнє Пласту 9
Теодосій Самотулка. Бездоріжжя діясного Пласту 13

КУТОК ВИХОВНИКА

- Любомир Онишкевич. Пласт і провідництво 18
Евген Кульчицький. Підстави пластового виховання 22
Катруся Гарас. Досліди ефективності пластових вишколів 28

ПЛАСТ У СВІТІ

- Адольф Гладилевич. Пласт — наша гордість і мрія 30

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- Андрій Гарматій. Конференція правильників 32
Андрій Гарматій. Що ми говоримо про Пласт 33
Марко Чуквінський. Вишкіл Водного Пластування 34
Марічка Артиш, сестричка Ангелик. Відкрий для друзів серце 36
Андрій Гарматій. Пласт і Scouts Canada 37

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

- Лорд Роваллян. Справжній дух Скавтіngu 38
Оксана Закидальська. Норвезькі скавти в Україні 39
Нові члени ВОСР 41
Зустріч в Женеві 41
Скавтський регіон Євразія 42
Декларація представників скавтських та гайдівських організацій України 42
Фоторепортаж з Європейського Джемборі у Празі 52

СЛОВО СЕНІОРАТУ. ВІДЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

- Ярослава Яросевич 43
У пам'ять друга "Щапи" 44
Довголітня співредакторка "Пластового Шляху" 45

ЛІТОПИСЕЦЬ

- Від редакції 46
Гальо, гальо! Тут Сокіл 46
Олексій Скасків. Жінка незвичайної долі 48

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

- Юрій Старосольський. Білий лицар на Сагарі 49
Орест Гаврилюк. Спогади про Коломию і Пласт 50
Атанас Міляннич. Ми і вони 52

ПЛАСТОВІ КУРЕНІ

- Журавлине Перо. Войнарівці 53
Загін "Червона Колина" 55

ПЛАСТУНИ-НАУКОВЦІ

- Мавка-Стріла-Сіроманка. Андрій Горняткевич 56

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

- Старий Вовк. П'ятдесятиліття пластових куренів 57
Пластун-летун. Порадник летунського пластування 57
Любомир Онишкевич. "Полум'я" — часопис тернопільських пластунів 58

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

- Сіроманець-філателіст. Недавні пластові філателістичні випуски в Австралії 59

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

- Листи 59

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.2 (114) 1997

СПІЛЬНА ОБ'ЯВА

ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ РАДИ ТА ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

З 6 ТРАВНЯ 1997 РОКУ ПРО ВИБІР НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА І ВИБОРЧА КОМІСІЯ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА ПОВІДОМЛЯЮТЬ,
ЩО У ВИСЛІДІ ВСЕПЛАСТОВОГО ГОЛОСУВАННЯ НАЧАЛЬНИМ ПЛАСТУНОМ ОБРАНИЙ Є:

ПЛ.СЕН.КЕР. ЛЮБОМИР РОМАНКІВ, СМ

СВЯТОЧНЕ ЗАПРИСЯЖЕННЯ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА
ВІДБУДЕТЬСЯ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10 СЕРПНЯ 1997 РОКУ
НА СОКОЛІ В КАРПАТАХ.

ВІД РЕДАКЦІЇ

НАША МОВА

Дорогі Читачі й Читачки!

Коли п'ять років тому ми розпочали новий період видавання журналу пластової думки "Пластовий Шлях" на території нашої рідної України, перед нами постало одне дуже поважне питання: за яким правописом видавати цей журнал?

Очевидно, правопис мусів бути правильний, літературний, український. Але — як? В діяспорі ми вживали найкращий, найчистіший правопис, який ми знали, себто т.зв. "Харківський правопис" за словником Г.Голоскевича. Це був "всеукраїнський" правопис, усталений ще тоді, коли мова в Україні була відносно мало засмічена русизмами.

Проблема з цим правописом була подвійна: по-перше, він був дещо архаїчний (це ж був правопис з-перед 65 років). А по-друге, від часу прийняття Харківського правопису в Україні прийнято чотири нових правописи, дуже засмічені російськими та іншими запозиченнями, і нашого "правильного" правопису майже ніхто в Україні вже не вживав, а на сході його часто навіть не розуміли.

До того, за тих 65 років в Україні переведено плянову русифікацію й були намагання нашу мову взагалі знищити. Великою мірою це окупантам вдалось, і на східних землях нашої країни люди взагалі переставали говорити по-українському. Постала зона суржику, де люди говорять якоюсь мішаниною української й російської мови, тоді є

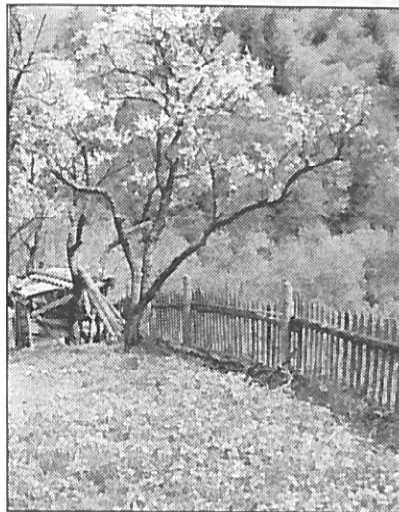
зона східних, жахливо зросійщених діалектів, і лиш на заході України населення ще поширено вживає українську мову, і то сильно засмічену русизмами.

Отже, який правопис ми мали вибрати для нашого журналу? Наше сподівання було, що з часом всі теперішні варіанти зіллються в один "правильний" український правопис, і ми вкінці зможемо на нього перейти. А поки що ми прийняли тимчасове "соломонівське" рішення: подавати кожную статтю за правильним для її автора правописом. Себто: всі статті із діяспори подавати згідно з Харківським правописом і словником Голоскевича, а статті авторів з України — за найновішим правописом, який є призначений урядом України (на сьогодні це є п'яте видання "Українського правопису" 1996 року).

Сьогодні минає вже майже шість років від проголошення самостійної Української Держави — то вже час стандартизувати нашу мову і перейти від нашого тимчасового рішення до якогось усталеного правопису. Що ми плянуємо у цій справі зробити, читайте в статті члена нашої Редакційної Колегії д-р Лариси Онишкевич, яка від імени Наукового Товариства ім. Т.Шевченка уряджує діалоги та семінари в справах стандартизації правопису української мови.

Редакція

ЩЕ ПРО СПРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Чи ви завважили, що донедавна в Україні писали "дають Тарасу Франку", а тепер уже можна писати "дають Тарасові Франку"? Чому так?

Україна велика й широка країна. Отже, очевидно, є різні говірки і різні схильності. Крім того, історія розділила український наріччя, і тим самим він підпав під різні

сусідські впливи. Та від початку цього століття були різні намагання унормувати українську мову. Одне з таких старань було в 1904 році, коли Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові видало правопис і словник. Пізніше збиралися різні мовні комісії, але найважливішим кроком було скликання у 1925 році Державної комісії у справах правопису. Від 25 травня до 6 червня 1927 року у Харкові проходила правописна конференція цієї комісії.

Так, як у Шевченковій мові відбилися мовні впливи різних частин України (його місця народження — серця України і від Тарасового діда Грушівського, і від матиного роду Бойків), так у роботі Правописної комісії брали участь мовознавці, письменники, вчителі з різних сторін України, включно з кількома представниками НТШ у Львові, вони мали різні погляди на правопис. В результаті прийнятий правопис був компромісним, але також і *всеукраїнським*. Григорій Голоскевич, який раніше опрацював свій словник і в 1918 році очолював Правописну комісію Всеукраїнської Академії Наук, тепер підготував нове видання словника згідно з новими правилами. Словник появився в 1930 році, і цього правопису відтоді дотримувалась ціла Україна. Його дотримується до сьогодні діаспора. Чому? Тому, що вважає, що три пізніші зміни правопису би зроблені *насилно* під впливом і на домагання Москви.

Прийшов 1933 рік і кінець т.зв. "українізації". І тоді прийшли директиви змінити деякі частини правопису, щоб були подібними до російського: тоді зліквідували букву "г". Відтоді "міт" треба було писати як "міф", а "кіно" не можна було відмінити (бо в російській мові не відмінюють чужих слів, що закінчуються на "о"), відтоді слова з французької мови

мали йти через російську (тому "клас", а не "кляса"). Після того російська мова стала обов'язковою у всіх школах України, а з тим пішли й дальші утиски.

Тоді в 1946 році прийшли нові урядові вимоги. "У тих моментах, які за їх природою є спільні з іншими мовами (правопис великих і малих літер...) *забезпечити єдність із правописом братніх народів Радянського Союзу, особливо російського...*" (підкреслення наше — Л.О.). В результаті треба було "узгоджувати" слова з російськими. Появилось перше видання "Українського правопису" (1946).

Подібно було і в 1960 році. Знову підкреслили, що "у ряді правописних моментів, спільних для українського і російського правописів, виникла певна неузгодженість". Появилось друге видання "Українського правопису" (1960).

Раніше були українські слова *літак, летовище, хрестиківка, відбиванка, книговедення, пструг*. Російська мова вживала *аэроплан, аэропорт, кроссворд, волейбол, бухгалтерия, форель*, — отже, українська мусіла також! Коли російською мовою писали *Эйнштейн*, так само треба було і в українській. В російській був *матеріалізм*, і так уже мусіли писати й українською мовою. Аргумент колонізатора: треба внести зміни "відповідно до зрослих вимог культури, науки і мовної практики". Одним словом, те, що подібно до російської мови, стає сучасним і "культурним". Правда, тоді ще села говорили українською мовою, ще не було впливів радіо і телебачення, — отже, "силове поле" було таки українське. Ще десь існувала відносно незасмічена українська мова.

Але від 1930 років у містах української інтелігенції майже не стало (її або вивезли, або вистріляли, або вона втекла), і від кого могли чути нові жителі міст гарну українську мову? Тому так легко і швидко багато з них потрапляло під російські впливи, а школи закріплювали це.

З відновою незалежності України Академія Наук випустила "Український правопис", який мав кілька видань: третє (1990), четверте (1993) та п'яте видання (1996). У третьому виданні передруковані вступи з першого і другого видань. Отже, кожний міг прочитати повищі цитати, як у тих роках уряд російців українську мову. Хто це читав?

Кожний говорить мовою, і кожний реагує дуже емоційно на зміни чи відмінності в мові. В нормальних обставинах мова змінюється, і правописи міняються з нею. Але це у нормальних обставинах.

Та коли чужий уряд насильно міняє мову на "сучасну" — це вже ненормальна ситуація. Тому не можна казати, що радянський правопис був новим, бо був сучасним. Він був новим і продиктованим. Був примусовим.

У правописах від третього до п'ятого видання зроблено маленькі повернення до Харківського правопису 1927 року, себто до питоміших прикмет української мови. Але мало хто в Україні читає й уживає ці нові видання, а не то притримується їх! Коли ми далі пишемо згідно з радянськими правописами 1946 та 1960 років, а ігноруємо зміни, введені за вільної України, — ми самі *добровільно* продовжуємо те, що колонізатор насильно ввів!

З кінцем серпня 1997 року, для відзначення 70-ліття першої правописної харківської конференції, в Києві відбудеться *друга* правописна конференція. У ній братимуть участь мовознавці, письменники, викладачі української мови з різних кінців України. Сподіваємося, що вони зможуть сказати своє слово, щоб українська мова розвивалася своїми природними шляхами, не дивлячись на те, чи "узгоджено", чи є "розбіжності" з мовою колишнього старшого брата. Наприклад, чому приймати чужі слова через мову посередника і вимовляти їх не так, як в мові-джерелі (наприклад, німецьке "гросмайстер"), а тільки мовою посередника (російського посередника, "гросмейстер").

Подивіться на найновіше видання "Українського правопису" 1996 року. Якщо можете, подивіться словник Григорія Голоскевича, перевиданий багато разів, включно з 1994 р. у Львові. Тоді зрозумієте, чому автори з діаспори пишуть це слово через "я", а в Україні через "а", чому вже можна писати "даю Тарасові", а не "Тарасу" (за російським зразком).

А в міжчасі деякі українці з діаспори намагаються бути дуже "українськими", змінюють свою мову на стиль мовців з України, часто переймаючи зросійщені елементи. Цю моду пл.сен. Роман Сербин з Монреалу в 1993 році назвав "*шовковою русифікацією*", до цього належать такі вислови, як "*комісія по шкільництві*" (замість "з"). Навіть дикторка українського телебачення в Торонті вже говорить "*дивитися фільм*" (замість "*дивитися на фільм*"), а молодечі організації вже стали "*молодіжними*" (від російського слова "*молодёжь*"). Газети діаспори вже також перебирають відмінювання прізвищ типу *Романів-Романіва* (у відкритому складі має бути *Романова*, так, як і *стола*), коли навіть найновіше видання правопису в Україні цього не рекомендує.

Повищі проблеми були наслідком політичного намагання колонізатора вводити зміни в українській мові. Українці це сприймали, хоча й не дуже, добровільно. Але тепер українська мова стоїть перед новою загрозою — *добровільного* переймання *англійських* слів.

Тепер уживається слова "*офіс*", "*прес-реліз*", "*маркетинг*", "*арт фестиваль*", "*імідж*", "*тестування*" і безліч інших. Серед них багато слів знову з "третьої мови", але з вимовою посередника (другої мови): чомусь латинське слово "*колегія/колегіум*" уживають у англійській вимові — "*коледж*"! Часом важко навіть зрозуміти слово і його походження, так його зашифрують різними "посередниками". Наприклад, "*абсценні слова*": походження латинське, але з буквою "ц", а слово прийшло через російську мову і перенесло російську вимову першого "о" як "а"... Що ж говорити про всі слова, які мають латинське "h", себто "r" (в мові-джерелі), а через російську перейшли в українську із "х" (наприклад, "*ноу-хау*"). Ось така дивна історія.

Почитайте газети з України! Там стільки англіцизмів знайдете, що аж у голові закрутиться. Понад півстоліття вчителі й культурні люди в діаспорі звертали увагу, щоб не мішати мов, а тим більше не друкувати в газетах англійських слів, якщо на них є українські відповідники. Такі мовні макаронізи у всіх мовах завжди вважають культурною неохайністю.

Поцікавтеся прикметами і правописом української мови. Поцікавтеся словником Ваших рідних, Вашої преси, Ваших установ. Мова багато говорить про того, хто її вживає, про його культуру і про культуру його народу.

Лариса Залеська-Онишкевич
Фото В.Пилип'юка

ПЛАСТУН Є ВІРНИЙ БОГОВІ

Дорогі Подруги й Друзі!

“Бути Вірним Богам і Україні” — це перший Головний Обов'язок Пластуна, який, на думку Основоположника Пласту, Дрота, є “серцем” Пластової Присяги, складаючи яку, ми стаємо пластунами — членами Пластового Братерства. Дрот вважав, що без цього **підставового** обов'язку не було б ніякого сенсу закладати організацію Пласт, вистачило б мати всілякі спортивні чи туристичні товариства молоді, які давали б молодим людям забаву, тілоховання, товариство тощо. Але Три Головні Обов'язки роблять з Пласту щось багато шляхетніше, вище, вартісніше. Роблять з Пласту організацію, яка приносить КОРИСТЬ не лише для своїх членів, але й для своєї громади, свого народу, для всього людства.

Подібно, “For God and Country” було завжди підставою англійського, а згодом світового Скавтіngu в концепції його засновника, лорда Байден-Пауела. Вірність Богам і своїй країні стало підставою кожного без винятку скавтського руху в сотнях країнах світу. То ж не дивно, що, коли Дрот та інші Основоположники Пласту формували Пластову — Скавтську організацію, то ця засада стала першою й головною її метою.

Це все розказував мені сам покійний д-р Тисовський, якого я спитав був, ще коли я був його юнаком-ад'ютантом: “Чому Ви, Друже, заклали Пласт?” Його недвозначна й коротка відповідь була: “...щоб служити Богам і Україні”.

В цьому числі “Пластового Шляху” ми подаємо думки наслідника Байден-Пауела, лорда Ровалляна, який ясно і недвозначно твердить, що Скавтінг перестав би бути Скавтігом, якщо б не було в його підставах “вірності Богам”. Він так про цю справу висловлюється: “Вірність Богам — це не лише фундамент, на якому ми збудували Скавтінг, але й той цемент, який тримає разом всі елементи Скавтіngu, щоб вони могли опертися жорстким вітрам світу”.

На жаль, є в нас люди, які не розуміють цього факту, які вважають, що релігія — це “анахронізм”, якого можна визбутися з підстав нашої організації. Такі люди є і в світовому Скавтіngu, і у нас в Пласті. Вони попросту не розуміють суті справи.

Відколи людина стала будувати культуру й цивілізацію, вона відчула потребу релігії. Це є щось таке підставове для людського духу, що просто дефініює людину, відрізняє її від всіх інших земних

сотворінь. Ніколи в історії не було людського суспільства, яке б не мало релігії (намагання створити таке суспільство, т.зв. Тасадай на Філіпінах, показали штучними).

Коли деякі модерні держави, такі, як нацистська Німеччина чи сталінський Советський Союз пробували створити безбожні суспільства, ці держави попросту розлетілись. Інші подібні намагання з часом перемінили свою філософію в якусь нову релігію — як, наприклад, маоїзм в Китаї. І вкінці кожна країна таки остається з релігією.

Зовсім ясно, що є щось в природі людини, що вимагає, потребує існування релігії. І це “щось” відрізняє людину від звірів, є підставою нашої “людськості”.

Що воно таке? Правдоподібно, це не є якась одна психологічна людська потреба, а цілий ряд таких потреб.

По-перше, людині притаманно завжди питати “чому?” Вона від маленької дитини хоче знати не лише “як?”, “де?”, “коли?”, “що?”, але в першу чергу “чому?” — причину всіх явищ. Це підставова людська цікавість, яка примушує завжди шукати відповіді. Ця цікавість дозволила людині створити науку, техніку, розвинути цивілізацію, дослідити й покорити світ. Але кожна відповідь на питання “чому” завжди зроджує безліч нових питань. Кожний науковець знає дуже добре, що він може знайти багато відповідей, але ніколи не відповідає на найважливіше питання: “Чому це так є?” Тому так багато справжніх науковців є так глибоко релігійними. Бо ж, як сказав один з найбільших вчених, лиш релігія відповідає на те питання “чому”, а все, що він сам може відповісти, це лиш на питання “як”.

Отже, релігія задовольняє людину, даючи їй нарис більшої структури Всесвіту, його історії, його майбутнього. Релігія дає людині потрібне їй почування, що все має якусь свою мету, якийсь сенс і що наше життя має свою ціль, — що є потреба жити, навіть якщо ми не можемо зовсім збагнути цієї потреби. Інакше — пощо це все? Без якоїсь вищої цілі можна просто загинути й більше не змагатись, бо пощо? Релігія дає людині рацію існування і, можливо, без неї людський рід вигинув би вже давно.

По-друге, людина живе в громаді, в суспільстві, в групі. На жаль, вона є з природи агресивна, воївничка, сварлива. Вона має тенденцію входити в конфлікт з іншими людьми, з ними жорстоко поводитись, воювати, вбивати... Суспільство витворює ряд обмежень на людські дії на те, щоб охоронити

поодиноких слабших людей і ціле суспільство від дій сильних деструктивних одиниць. Тому є суспільний устрій, тому створилась етика, мораль, закони.

Але завжди в деяких більш активних людей виникає питання: чому я маю слухатись тих людських законів, чому я маю допомагати другим, чому я не маю права їх бити, вбивати, насилувати, грабувати, робити їм кривду? Я знаю, що мені є добре! Я все краще знаю!

Правда, можна здусити ці деструктивні тенденції силою, терором. Це й діється в тоталітарних режимах. Біда є в тому, що ті диктатори, які встановлюють порядок, зі своїм військом, поліцією й утісками поповняють скоріше чи пізніше ще гірші, ще жорстокіші злочини, ніж це робили поодинокі особи, бо ж вони мають силу і можуть це робити, — що їх від цього стримає?

Може, людині колись вдасться збудувати суспільство, в якому кожний кожного любить і поважає і добровільно ніколи не зробить “другому, що йому немило”... Але всі намагання дотепер створити таке суспільство доводили лиш до жадливої жорстокості, до проявів найнижчих, найгірших людських інстинктів: нацизму, большевизму, диктаторства, тюрем, концтаборів, тортурів, воєн..

Релігія дає людині причину, раціонал бути доброю — себто допомагати, а не шкодити другим. Вона дає раціональні підвалини на моральну поведінку, засади етики, доброти супроти других, любови до ближнього, бажання творити добро суспільству. Чим вище розвинена релігія, тим більш розвинені етика, мораль, почування справедливості і почуття ЛЮБОВИ до других.

І це було головною причиною, чому і Байден-Павел і Дрот так підкреслювали значення релігії в своїх організаціях. Вони хотіли виховати ДОБРИХ людей, які б “допомагали другим”, робили “добрі діла”, служили своєму суспільству, були корисними громадянами і завжди дотримувались ЗОЛОТОГО ПРИНЦИПУ: “Не роби другому, що тобі немило”.

А вони дуже добре знали, що лиш в релігійному суспільстві є можливо виховати таких людей: не гарантовано, що люди такими будуть, але без релігії є гарантовано, що більшість людей такими не буде.

По-третє, релігія витягає з людини її найбільш творчі почування. Чи задумувались Ви, чому абсолютна більшість мистецьких творів, які людство створило за цілу свою історію, є пов'язана з релігією? Чи це є малюнки первісних людей на стінах печер, чи піраміди в Єгипті чи Мехіко, чи пагоди в Китаї та Японії, чи різьблені святині в Індії, чи фрески Леонардо да Вінчі, чи грецькі скульптури, чи катедрали в Європі, чи українські писанки, чи виши-

вані рушники, чи могутня Печерська Лавра в Києві, — всі ці твори людського духу безпосередньо впливають із релігійних почувань людської творчості. Це саме можна сказати й про літературу, театр, музику, танок — всі наші творчі потяги.

В релігії мали свій початок і науки: математика, філософія і майже все, що творче, велике, трансцендентальне в людській історії. Релігія давала натхнення велетням духу — навіть якщо вони свідомо її відкидали. Наприклад, Іван Франко, який ніби-то офіційно вважав себе атеїстом, створив найбільші й найважливіші свої твори в чисто християнському, релігійному дусі: “Мойсей”, “Іван Вишенський”, “Каменярі”. Релігія збуджує в людей якийсь “вищий” спосіб мислення, коли людина застаноується над вічністю, над правдами буття, над причинами всього; коли людина покидає своє смертне тіло й зноситься думками до загальних правд, до вічних загадок буття.

Це є лиш три важливі причини, чому в схемі Байден-Павела й доктора Тисовського релігія відіграла основну, формулюючу роль. Були й інші причини. Зокрема, покійний Дрот багато застановлявся над тим, яку роль відіграла християнська релігія в історії його народу — України: з християнством в Україну прийшло письменство, книги, наука, історія, мистецтво. А це не поодинокий випадок: наприклад, буддизм приніс в Японію письмо, книги, мистецтво, архітектуру, культуру. І таких випадків було багато в історії. Релігії були носіями людської культури від передісторичних часів.

В кожному випадку, ні Дрот, ні Байден-Павел перед ним не могли уявити собі творчої сили, такої, як Пласт чи Скавтінг, без релігії.

І їм не важне було, котра саме релігія. Вони були толерантними людьми і вважали, що кожна релігія заслуговує на респект і повагу і що для кожної з них повинно бути відкрите місце в їхніх організаціях молоді. Вони вважали, що кожна з людських релігій з конечности розвинулась так, що заспокоює ті головні людські потреби, які ми описали вище і що спілкування між визнавцями різних релігій може збагатити зрозуміння й почування кожного.

Ім важливим було одне: щоб кожний член був глибоко вірний своїй релігії і жив згідно із її законами й практиками. І щоб поважав і був толерантним до своїх ближніх, які є визнавцями іншої релігії. Бо ж вкінці всі люди в світі — це брати й сестри, чи, як вчить християнство, наші “ближні”, себто єства, які є **близькі нашому серцю і близькі Господу Богам**, бо ж створені на подобу Божу.

Ваш Старий Вовк

ФОРМУВАННЯ ДОБРОГО ГРОМАДЯНИНА ЧЕРЕЗ ПЛАСТ НА ОСНОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОРАЛІ

Господь Бог подарував нам нарешті щастя мати незалежну Україну. І в нашій уяві вона вже не є останнім кроком походу, вона стає точкою відліку, моментом, який потрібно негайно опанувати і попластовому, впевнено і рішуче змінювати правила Великої Гри і шукати зовсім нові підходи до нових вершин і звершень. Ми постали як рівні серед народів світу і маємо вибрати саме свій шлях до щастя «в своїй сторонці». Ми вже йдемо своїм шляхом, але, щоб робити це досконаліше і менше збивати ноги, щоб яснішою була мета, ми повинні всі сили докласти до свого молодого покоління, до свого завтра.

Націю з таким потенціалом, як наша, ще треба пошукати в світі. Питання, як краще використати його, в який спосіб концентрувати ті сили, як передати молодому поколінню все краще з нашої культури, освіти, думки... Що взяти від інших народів і як найефективніше наближати завтра нашого достойного люду.

Тут у нас виникла проблема некомпетентности, суто «рабський» спадок. Проблема в тому, що ми за інерцією чекаємо в багатьох випадках, що за нас хтось прийде і зробить чи покаже, як зробити. Але ми вже надорозі. Ми вже починаємо це усвідомлювати. Це має бути тільки наша дорога! Тільки ми самі можемо дати собі раду!

Повернімося до проблеми виховання молоді. Хто повинен цим займатися? Держава? Чи, як в старому анекдоті, молодь сама повинна витягувати себе?

Думаю, що це питання потрібно розглядати в комплексі. Державі як надбудові потрібно постійно вказувати, щоб вона займалася нашими проблемами, наводити приклади інших держав, які на виховання молодого покоління витрачають до 30% національного доходу. Слід довести до розуміння кожного, що використаний сьогодні на це купон з певністю завтра дасть Україні гривню. З другого боку, молодь повинна також активізуватись у різних товариствах та організаціях, щоб допомагати тій-так державі будувати політику щодо себе.

А держава, знову ж таки, має всіляко сприяти та заохочувати молодь до співпраці, шукати шляхи порозуміння, зважаючи на вічну проблему поколінь та на свій радянський комплекс.

У цій загальній справі дуже важлива роль пріоритетів, шляхів та підходів до проблеми. Треба негайно засновувати зовсім нові методичні центри,

шукати все краще в нас і по світі. Ми не повинні повторювати помилок Заходу, але й не слід винаходити свій велосипед.

Нам потрібно все краще, світле, передове зібрати і різними шляхами передати молоді.

Шляхів, безперечно, тут багато, а я прагнув би заохотити вас до них. Коли Україна на початку цього століття постала як держава, обставини відразу ж склалися несприятливо, але політично вона до цього була готова більше, ніж зараз. Вже тоді існувало багато достатньо сформованих політичних структур, які в принципі привели до постання України як держави.

В самій лише Галичині в різні періоди до 42% молоді належало до різних партій та організацій.

А що ми маємо сьогодні? Скільки у нас, скажімо, в Івано-Франківську серйозних молодіжних організацій? Які перспективи в нас?

Ми маємо потужний стартовий незайманий молодіжний капітал. І від нас залежить, чи будемо ми жаяхатися завтра, чи пишатися своєю працею.

Мудре рішення приймати, як відомо, завжди було важче, аніж виконувати складні бойові завдання, та цей двобій із собою ми мусимо виграти за допомогою Церкви та самовдосконалення.

Я пропоную варіант виходу з кризи через Пласт як один з багатьох інших. Це не абсолютна інстанція, а лише частина скавтського руху, одна з ідей, яка ще на початку нашого століття зуміла заповнити серця молодих майже всього світу. Її живучість — свідчення її права на існування.

Скавтинг — це складне явище, унікальна виховна система, ціла філософська теорія, що дає відповіді на головні життєві проблеми. Суть її зводиться до виховання доброго громадянина через працю над собою.

Саме слово «скавт» у перекладі з англійської означає «розвідник», тобто людина, яка виконує найнебезпечнішу і найнеобхіднішу роботу й потребує неабияких вольових якостей.

Плекання цих якостей починається з дитинства засобами гри як найбільш впливовими на даному етапі. Етапі, коли юнак нагадує чистий незайманий аркуш, і лише від заданих правил гри, азарту гравця і майстерности наставника залежить наслідок змагу. І якщо ці правила з ранньої юности прищеплювати прикладами, виховувати віру й глибоку повагу, то самі скавти-гравці будуть справді готові кожної хвилини довести, що ці принципи мають своє коріння в самій людській натурі й стоять вище всякого випробування.

Зауважимо, що одне з центральних місць у пластунів посідають правила гри, сила їх справедливості, глибина їх вищого змісту.

У великій пригоді тут нам став лицарський закон середньовічної християнської Європи з його принципом святої чести, де жодна несправедливість, зухвалість чи грубість не може мати місця. Цей лицарський кодекс і ліг в основу скавтського закону.

Так хто ж були ці лицарі, хто був їхній патрон, які їхні принципи життя і його найвищий зміст?

Давній лицар — це шляхетний вершник, закутий в залізо, при блискучій зброї, зі щитом і ратищем, готовий у будь-яку хвилину кинутись на ворога чи прийти на допомогу. Біля нього завжди був його помічник і товариш — молодий джура, що теж одного дня стане лицарем. А далі за ним — його дружина, гурток завзятих зброєносців, готовий іти на смерть при першій потребі. Це були вільні громадяни давніх днів, оборонці своєї батьківщини.

Своїм патроном вони обрали святого Юрія як символ боротьби проти зла і несправедливості, як історичну постать, до якої відчували особливу пошану, як святу особу, в якій просили допомоги і заступництва перед Богом, як хороброго християнського лицаря, що свідомо і відважно загинув за Христа.

Їхній Лицарський Кодекс закликав:

- бути вірним Богові, королеві і батьківщині;
- бути особливо ввічливим і чемним з усіма жінками, дітьми і немічними;
- кожному радо допомагати;
- роздавати тим, хто потребує, гроші та їжу і заощаджувати гроші з цією метою;
- вчитися орудувати зброєю проти ворогів;
- не робити нічого такого, що завдає комусь шкоди чи зневаги:
- охочіше працювати за честь, ніж за користь;
- ніколи не порушувати своєї обіцянки;
- краще чесно померти, ніж ганебно жити;
- радісно і охоче виконувати найтяжчі завдання;
- втримувати себе в силі, здоровому русі, щоб бути в змозі добре виконувати ці обов'язки.

Чим не зразок до наслідування переконань зраненого мечем лицаря? Його фізичний стан — дурниці, абсолютно не варті уваги. Зате яка велика сила духу, сила характеру! Героїка цих шляхетних лицарів і мала служити за правила гри, а саму гру було максимально наближено до природи як органічного середовища існування всього живого.

А ця гра, в якій юнак формується, є його випробуванням на міцність характеру, останнім приготуванням перед зрілим життям, перед дорослим завтра.

Ідеологічні засади Пласту являють собою чіткі життєві орієнтири. Вони вказують на необхідність гармонійного поєднання Бога, нації, природи і суспільства в цілому — цих вселенських субстанцій, які становлять суть цивілізації.

Основою філософської системи є християнська мораль і пластовий закон, який допомагає її дотримуватись.

Як рух молоді нової генерації, Пласт давав однозначні відповіді на питання розв'язання суспільних проблем — національних, культурних, релігійних, економічних.

У багатьох цих питаннях Пласт досяг значних успіхів. Наприклад, що стосується міжконфесійних конфліктів, то таких в нашій організації фактично не було через заборону пропаганди будь-якої з конфесій.

Пластуни складають присягу на вірність Богові, а не якійсь із конфесій. А чітке підпорядкування унеможливило виникнення конфлікту.

Пласт увесь період свого існування намагався вирішувати, в першу чергу, ті проблеми, які найбільш гостро стояли перед державою. З 1911 до 1939 року основним завданням було здобуття державности. Пласт дав Україні такі імена, як Дмитро Вітовський, Іван Чмола, Олена Степанів, Федір Черник, Петро Франко, Лев Шанковський, Роман Шухевич, Олег Ольжич, Степан Бандера, Олекса Гасин, Степан Хрін, Лев Ребет, Дмитро Грицай та багато інших. У повоєнний час Пласт прагнув утримати українську ідею за кордоном. І тепер, починаючи з 1989 року, включився в громадське життя і, без сумніву, в найближчому часі дасть Україні нову молоду еліту.

Як зазначалося вище, український Пласт побудований за зразком англійського скавтингу. Він через свою структуру в куренях та гніздах створює мікроклімат, сприятливий для самовиховання членів організації.

Основа ідеології Пласту — в присязі пластуна, яку він складає в разі успішної здачі першої проби, набувши при цьому певних знань, умінь і навичок. В урочистій обстановці, в колі своїх друзів, укланувши біля прапора і взявши його однією рукою, а іншою віддаючи честь, пластун присягається своєю честю, що робитиме все, що в його силах, щоб:

- бути вірним Богові і Україні;
- допомагати іншим;
- жити за Пластовим Законом і слухатись пластового проводу.

Тобто своєю честю, тим, чим він повинен найбільше дорожити і що берегти, пластун, як новітній лицар, присягається, що працюватиме над своїм характером в ім'я досягнення найвищої мети пластування — стати добрим громадянином України.

Отже, в основі лежить плекання твердого характеру, маючи який, завжди можна опанувати ситуацію.

Розглянемо основні складові частини характеру: ідею, бажання, дію, звичку.

Ідея в пластуна — бути добрим громадянином. Якщо ви склали присягу, то є і бажання, в іншому разі недоцільно її складати. Залишається дія, яка повинна ввійти в звичку.

Ви маєте постійно робити добрі справи, які поступово ставатимуть буденними для вас. Для цього в Пласті є практика доброго вчинку. Кожного дня пластун повинен зробити хоч одне добре діло і записати про це в записник.

Через місяць він аналізує свій записник: чи всі дні записані? Чи є поступ у добрих ділах? Тут важливо не спинятися, а, закріпившись, пробувати пересувати планку вище. Сьогодні він дає милостиню, завтра, скажімо, допомагає матері на кухні, післязавтра — йде по хліб в магазин, потім допомагає батькові по господарству, потім ремонтує товаришеві велосипед... Паралельно пластун позбувається поганих звичок.

Ще перед складанням присяги він повинен припинити «підпільні», тільки йому відомі перекури.

Потім він починає обминати квітники, хоч як би поспішав при цьому.

Потім — не перебігає вулицю на червоне світло. Потім — вилучає з свого лексикону погані слова... При цьому пластун намагається зберегти максимальну витримку й терпіння, ні в якому разі не зірватися. Якщо він переможе себе в дрібницях, то через рік запише у свій блокнот цей подвиг. Треба лише не лінуватись і не зупинятися. Він же присягав своєю честю! Товариші повірили йому, отже, у нього все буде добре. Він досягне мети, твердий характер допоможе йому у всіх незгодах. У майбутньому він упевнено розбудує свою сім'ю і свою державу.

Якщо ми знаємо свої істинні потреби й цілі — ми знаємо свою природу. Ми творіння розумного начала. Бога, який допомагає нам знайти мету життя, відповідну нашій природі. Бог створив нас на свою подобу, отже, створив для позитивного, адже Бог є добро.

Значить, точка відліку у нас додатня за будь-яких умов і ми маємо всі шанси досягти внутрішньої гармонії в житті. Треба тільки мати силу волі й не піддаватися спокусам, що нас оточують, вірити меті,

яку інші висміюють. Мати відвагу протиставитись і не відступати, протиставитись іноді навіть своїй родині, своїм приятелям. Христос-бо каже: "Будьте відважні: я переміг світ."

Щоб досягти мети, треба бути впевненим, що вона досяжна, і прагнути виконати задумане. Шлях до мети — це поле битви, на якому постійно ворогують добро і зло, розум і спокуси, це боротьба з собою. І ми зобов'язані виграти, щоб зробити свій внесок у загальний добробут, а не бути тягарем для тих, хто нас оточує.

Вірність Богові є першим головним обов'язком пластуна. Вона впливає із пластового закону, який часто перегукується з заповідями Божими. Християнська мораль в цілому є основою скавтіну. Він базується на ній, творячи загальну гармонію виховання.

Так само, як ми потребуємо чистого повітря, чистої води, незабрудненої їжі, незабрудненого радіоактивними і токсичними відходами навколишнього середовища, ми потребуємо великої ідеї добра і справедливості, віри в Бога, віри в нашу душу, життя якої триватиме і після смерті.

Бажання очиститись, потреба причаститись допомагає нам долати наші вади, формувати характер. Тому, хто прагне стати практикуючим християнином, легше вдається дотримуватись пластового закону.

До речі, Пласт не вчить релігії, він просто своєю християнською основою доводить необхідність глибокого пізнання Бога і молитви. Віра допомагає знайти внутрішній душевний спокій, мати справжнього друга і порадника в Бозі, який не зрадить за будь-яких обставин. Скавтьська відзнака, за Байденом-Пауелом, Основоположником ідеї скавтіну, означає вістря стрілки на карті чи на компасі. Вона тому є відзнакою скавта, що завжди вказує на правильну дорогу. Вказує шлях до того, як виконувати свій обов'язок і допомагати іншим. Три вістря нагадують нам про три точки скавтьської присяги. Під вістря — скручена стяжка із скавтьським гаслом: «Будь готовий».

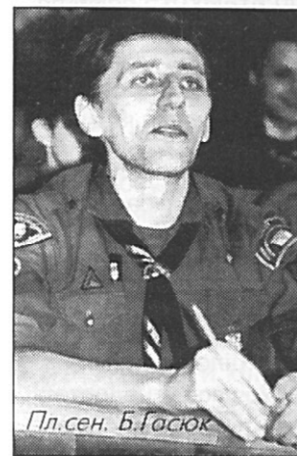
Ця стрілка ніби вказує скавтам у бурхливому морі життя правильний напрям. В Пласті лілейка мистецьки вплетена в тризуб, що підкреслює його національну окремішність. Є думка, що сама лілейка, маючи також трилисник, і походить від тризуба. В Пласті вона — ще й символ чистоти й недоторканості, перегукуючись чимось із лілією на образі Матері Божої-Покрови. Цю лілію як елітарну відзнаку носили на своїх гербах і щитах королі та лицарі. І ось зараз її носять новітні українські лицарі, які склали присягу на вірність і всіляко дбають про добро і щастя нашого народу.

Василь Іваночко

З журналу «Молода нація», Київ — 1996 р.

ДИСКУСІЯ

МАЙБУТНЄ ПЛАСТУ

Пл. сен. Б. Гасюк

Дискусії стосовно майбутнього Пласту в Україні та світі відбуваються вже давно в усіх краях, що свідчить про небайдужість пластунів до долі своєї організації. В 1997 році заплановано почати 4 Пластовий Конгрес, провести КУПО та черговий З'їзд Пласт УСО, на яких будуть прийняті доленосні для Пласту в Україні, світової організації та кожного краю зокрема рішення.

Беручи до уваги те, що ці рішення великою мірою залежать від чесного, правдивого висвітлення різних поглядів на майбутнє Пласту, а також від вчасного та якісного їх аналізу, я вирішив викласти свої власні погляди та думки.

Сподіваюсь, що друзі-пластуни пробачать можливі неточності, помилки (особливо стосовно Пласту в діаспорі), які можуть бути викликані недостатньою поінформованістю. Хоча, думаю, що з певних об'єктивних причин моя поінформованість про стан Пласту в Україні та світі є вище середньої для пластунів України.

Першоджерелом більшості теперішніх дискусій навколо майбутнього Пласту стали політичні зміни кінця 80 — початку 90 років, які призвели до утворення держави Україна та відродження Пласту. Швидкоплинність всіх цих процесів стала несподіванкою для найкращих політичних аналітиків світу, а, отже, і для пластунів діаспори. Таким чином, на початок 90 років Пласт, цілком закономірно, виявився неготовим до нових реалій.

Впродовж десятиліть, вплив через асиміляції, Пласт в діаспорі поступово перетворився на організацію, основним завданням якої стало збереження українства. Незважаючи на всі зусилля, якість роботи падала, чисельність новаків/юнаків з об'єктивних причин постійно зменшувалась. Мені довелося у 1991 році бути бунчужним на таборі юнаків в США (на Вовчій Тропі) і з особистих розмов з юнацтвом дізнатись, що досить невеликий відсоток юнаків впродовж року відбуває щотижневі сходи, належить до юнацьких куренів, тобто живе повноцінним пластовим життям. І це в найпотужнішій та найчисельнішій пластовій організації світу. Можливо, дещо кращою ситуація була в Канаді через компактніше поселення українців та інші об'єктивні і суб'єк-

тивні обставини, але і там в загальному чисельність пластунів теж постійно зменшувалась. Що ж говорити про Німеччину, Англію, Австралію, Аргентину?

І саме в цей, багато в чому критичний для Пласту в діаспорі час, організація починає відроджуватись в Україні. На першому етапі відродження Пласту визначальну роль відіграли:

- література, збережена та вдосконалена в діаспорі;
- вишколи, організовані та переведені Головною Пластовою Булавою;
- вишколи та проекти, організовані спільно з КПСтаршинами Канади, Німеччини;
- особиста допомога пластунів діаспори.

Саме завдяки цій допомозі Пласт в Україні почав відроджуватись дуже швидкими темпами (на мою думку, занадто швидко). При цьому в процесі допомоги Пластові в Україні загострились протистояння між прихильниками різних шляхів розвитку діаспорного Пласту.

Отже, якщо бути образним, то МАМА (Україна) ще була дуже хвора, слаба і не зовсім розуміла свою ДИТИНУ (відроджуваний в Україні Пласт), а ТАТО (Пласт в діаспорі) — ослаблений, хворий, не зовсім розумів, яку дитину він хоче виховати і як на це зреагує МАМА. Тому немає нічого дивного, що Пласт України з народження підхопив "вірусні" захворювання своїх "батьків".

В міру розвитку Пласту в Україні, застосування перебраних з діаспори правильників та структури стає зрозумілою необхідність певної реорганізації. Ті самі проблеми стоять і перед Пластом діаспори, при чому кожна країна потребує індивідуальних змін.

Тому для визначення того спільного, що повинно об'єднувати пластові організації світу в майбутньому слід перш за все кожному краю прийняти напрямні для власної реорганізації.

Не беру на себе сміливості підказувати, як реформуватись Пластові, скажімо, в Америці чи Канаді, висловлю лиш власні міркування стосовно необхідних, на мою думку, змін в УСО Пласт.

Слід зазначити, що останнім часом обговорення у колі пластунів України будь-якої, можливо незначної проблеми пластового життя обов'язково породжує дискусію, що починає охоплювати все нові питання: фінансове забезпечення, недосконалість структури, проблеми старих осередків, проблеми нових осередків (особливо на Сході), співпраця з державою, внутрішньо-пластова боротьба і т.д. І

за яку проблему не візьмешся, видно, що без вирішення інших її не розв'яжеш. Але кінець цієї заплутаної нитки все ж слід знайти, щоб почати потиеньку її розплутувати. Для цього необхідно чітко визначити, яку організацію ми бачимо в ідеалі, в майбутньому, і тоді розробити плани поступового наближення до наміченої цілі.

1. ПЛАСТ З ПРИВАБЛИВИМ ОБЛИЧЧЯМ

На мою думку, Пласт, перш за все, повинен стати справді всеукраїнською організацією, тобто абсолютно природно розвиватись як у Львові, так і в Луганську.

На превеликий жаль, мусимо самі собі зізнатись, що ми залишаємось галицькою організацією і географічно, і ментально. Осередки на Сході в своїй більшості нагадують діяспорний варіант, тобто розвиваються у ворожому оточенні (мовному, ментальному). За невеликим винятком в них немає жодної співпраці з державними органами. І залишається їм тільки нарікати на важкі, мало не підпільні умови праці та на КПС, яка не підтримує їхнього розвитку фінансово та матеріально.

Але одночасно є зразки абсолютно нормальної співпраці з державними органами в Кіровоградській, Харківській, Дніпропетровській областях. Є інші скаутські організації, які нормально виховують громадян України і зовсім не нарікають на своє оточення.

Без врахування мовних та ментальних особливостей Сходу ми приречені до розвитку Пласту лише в Галичині. Крім того, нам слід стати більш відкритими для зовнішнього позапластового середовища.

2. ВІДКРИТІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ

Традиційно склалося так, що Пласт в Україні працював і в більшості продовжує працювати замкнено в своєму середовищі. Можливо, перейнявши це від Пласту з діаспори, можливо, через завантаженість більшості лідерів організації вирішенням проблем становлення Пласту, практично всі наші акції є тільки для членів Пласту (вишколи, табори, Орликіяди, Свічки, Листопадові Зриви і т.д.).

Останнім часом ми вже запрошували представників інших організацій на Джемборі, ЛШ, ШБ, ЗБ, що, без сумніву, стало новим кроком в популяризації Пласту. Але нам слід значно розширити рівень своєї відкритості, надаючи допомогу та співпрацюючи з іншими скаутськими молодіжними організаціями, державними органами. Слід подумати над ідеями проведення всеукраїнських заходів для непластової молоді, які б допомагали у вирішенні певних соціальних проблем в державі (діти-сироти, діти з вадами здоров'я, екологія і т.д.). Крім надання безпосередньої допомоги певній категорії

дітей, державі, саме такі акції дозволять на якісно новому рівні популяризувати Пласт. Потребує покращення співпраці з освітою, армією.

Думаю, що при збільшенні відкритості державні органи (на рівні Києва і на рівні областей, районів, особливо на Сході) більш радо йтимуть з нами на співпрацю, надаватимуть суттєвішу фінансову допомогу.

3. ФІНАНСИ ТА ГОСПОДАРКА

Однією з ознак занадто швидкого розвитку є те, що Пласт в Україні поки що не в стані самостійно забезпечувати фінансово своє існування та розвиток. Приділяючи першочергову увагу підготовці виховників та розв'язанню виховних проблем, ми не подбали про надійне господарсько-фінансове забезпечення та розвиток Пласту в цілому.

Як наслідок, ми вже маємо (хоч все ж недостатнє) певне число виховників, серед яких є дуже кваліфіковані, маємо організаторів, готових при наявності коштів переводити будь-які акції, але відчуваємо постійний брак фінансистів як на рівні краю, так і на рівні окремих осередків.

Поки що відсутня концепція фінансового забезпечення. Скласти чіткий бюджет на рік, дотримуватись його і потім за нього прозвітувати поки що нікому не вдавалось. Фінансування носить спонтанний характер. Внески через низьку дисципліну надходять нерегулярно і невчасно. Проекти, подані до державних органів (вишколи, табори і т.д.) дуже часто, незажаючи на обіцянки, не фінансуються. Праця з Фондами з кожним роком активізується, але поки що недостатньо досвідчених в тонкощах цієї справи пластунів.

Якщо найближчим часом Пласт України не зосередить свою основну увагу на підготовці організаторів фінансово-господарської справи, не розробить чіткої концепції фінансового забезпечення, то нам загрожує вихід на той рівень, коли ані проконтролювати, ані скоординувати діяльність в Краю стане неможливо. Ми вже підійшли до цієї межі.

На мою думку, для виходу на нормальний рівень господарського та фінансового забезпечення слід розробити концепцію цього забезпечення. Пропонуємо напрямні для такої концепції:

- Перейти на рівень повного фінансового самозабезпечення діяльності організації. Тобто працювати, спираючись на бюджет, сформований з членських внесків, прогнозованих спонсорських надходжень, державної допомоги, прогнозованих грантів від Фондів, надходжень від пластової крамнички, журналу. Бюджет повинен затверджуватись на З'їзді.
- Навести чітку фінансову дисципліну. Є внески — є членство. Це повинно стосуватись і персонального членства, і осередків.

- Заснувати Пластовий Фонд, в якому акумулювати добровільні пожертви. Кошти з Фонду витрачати виключно на зміцнення матеріального стану Пласту (придбання приміщень, транспорту, оргтехніки, землі тощо).
- Заснувати низку цільових Фондів (ЛШ, ШБ, ЗБ, видавничий тощо)
- Розробити та започаткувати продуману програму для підготовки організаторів фінансово-господарської справи.
- Грошову допомогу від ГПБ та КПСтаршин інших Країв (якщо така буде) використовувати виключно як добровільні пожертви в Пластовий Фонд, цільові позички або для реалізації спільних проєктів.

Реалізація такого плану зменшить бюджет КПС, може зменшити кількість осередків, але, на мою думку, зміцнить організацію.

Дуже показовим є вражаючий досвід перших років (1949-51р.) після прибуття пластунів з таборів для переселенців у Німеччині в Америку та організації "з нуля" їхньої праці. В 1951 році вже була налагоджена ефективна система сплати членських внесків, при чому ті, хто заборгував внески за декілька місяців, а то і за рік (довго не зголошувались по прибуттю в Америку), писали розписки із зобов'язанням повернути гроші. В тому ж таки році вже була придбана домівка КПС в Дітроїті, діяв Пластовий Фонд, який збирав кошти для придбання осель, домівок тощо.

І все це організовано за приблизно такої, як у нас тепер, чисельности членів УПС та УСП (500-600), які не знали мови та тяжко працювали, заробляючи на життя. Основними причинами такої ефективної організаційної роботи було:

- бажання та усвідомлення пластовим загалом необхідності існування та фінансового забезпечення Крайового органу, крайових потреб;
- відсутність будь-якої допомоги з позапластового середовища, що сконсолідувало та змобілізувало членів для досягнення цілі.

В Україні з початків відродження Пласту обирається центр, який фінансово незалежний від осередків і який завжди при наглій потребі має куди звернутись по допомогу. Цілком зрозуміле неусвідомлення більшості осередків того, що крайові органи утворюють вони самі, а тому, хоча б частково, повинні їх фінансувати. Тому і скаржаться осередки, які місяцями, а то й роками не сплачують членські внески, на неперіодичність "Вісника", на брак інформації, на відсутність допомоги, на малу чисельність вишколів і т.д.

А КПСтаршини всіх каденцій при існуванні інших, крім членських внесків та коштів, знайдених пластунами в Україні, надходжень ніяк не беруться до наведення фінансової дисципліни. Тобто, опе-

руючи військовою термінологією, ми йдемо в наступ, зовсім не дбаючи про тили. З військової історії добре відомо, що така тактика в кращому випадку призводить до зупинки наступу, але найчастіше — до відступу на надійні позиції.

Тільки організація роботи, оперта на власні можливості, навіть якщо зменшиться кількість осередків, пластунів, крайових акцій, заходів, проєктів, — дозволить навести порядок в організації та почне виховувати відповідальність за загальну справу.

4. СТРУКТУРА

Цілком закономірно, що між КПСтаршиною та Станицями в Україні повинні існувати обласні керівні органи, але, на мою думку, ми ще до цього не готові. По-перше, тільки в окремих областях є достатня кількість осередків, по-друге, обрання таких органів потребує відповідного демократичного механізму (З'їзд, вибори, контроль, звіти), який відволікатиме досвідчених пластунів (і без того перевантажених) та потребуватиме додаткових витрат. Отже, вибори обласних органів слід відкласти на майбутнє.

На сьогоднішній день КПСтаршина в разі потреби призначає в областях обласних уповноважених, і цей порядок можна залишити на перехідний період. Можна також спробувати систему з регіональними представництвами (Схід, Захід, Північ, Південь, Центр). Голова регіонального представництва призначається та звільняється КПС.

Так чи інакше, проміжний орган слід вводити, надаючи йому щораз більші повноваження.

Крім того, КПСтаршина повинна поступово переходити на інший режим роботи: приймати важливі рішення, загальні напрямні, перекладаючи всю поточну адміністративну роботу на професійних платних працівників. Так діють всі без винятку скаутські організації, які працюють в умовах власних держав. При цьому повноваження такого платного органу повинні бути затверджені статутно, а оплата повинна проводитись виключно з членських внесків та цільових спонсорських надходжень. Думаю, що вже настав час взяти пластовий рух в Україні (а ми продовжуємо розвиватись за законами руху) в надійні організаційні форми.

Крім реорганізації в керівництві, на мою думку, для умов України слід докорінно змінити структуру, яка діє на рівні дійсного членства (УПС, УСП).

Впродовж багатьох десятиліть точаться в Пласті дискусії про те, чи є самовиховними УПС та УСП. Не хочу вступати в дискусію з такими велетнями, як О.Тисовський, С.Левицький, Ю.Старосольський, в яких можна знайти багато цитат про те, що УПС та УСП є самовиховними уладами. Можу лиш висловити свою особисту думку, що, попри всі дискусії, твердження, ці улади не стали насправді само-

виховними, а лише задекларовано самовиховними. Хоча для умов діяспори ці улади виконували та продовжують виконувати певну позитивну роботу. Старші пластуни, сеніори, навіть відійшовши від активної праці в Пласті, залишаються в полі зору української громади, по можливості час від часу допомагають організації.

В Україні ж, перебравши подібну структуру, Пласт автоматично отримав кілька проблем. Це і сеніори, які ніколи не були виховниками, не зовсім орієнтуються в виховних проблемах і яких часто використовують лише в політичній боротьбі; це старші пластуни, які декларують, що вони інструктори, нічого не роблячи протягом року і будучи баластом, який тяжко нести і шкода викинути; це цілі старшопластунські курені, які можна назвати організацією в організації з тільки їм зрозумілими та потрібними планами на майбутнє.

Якщо ми постійно декларуємо, що виховники є основою організації та найважливішими її членами, то чи не варто підтвердити це документально, зробивши так, щоб тільки вони і вирішували долю організації. Тобто, щоб дійсними членами Пласту були виключно ті, хто має постійний обов'язок в організації (крім виховників, працюючі на виборних посадах та члени їхніх булав). Всі інші можуть об'єднуватись, допомагати, підтримувати, сприяти, входити до міжнародних організацій та об'єднань. До речі, на світовому рівні існує об'єднання ветеранів скавтіngu, яке діє не в складі ВОСР, а паралельно з нею.

Подібні реорганізації Пласту в Україні зачіпають єдність світового Пласту і тому потребують серйозного аналізу та виваженого підходу.

5. ПЛАСТ УСО ТА КУПО

Як я вже відзначав, в швидкому відродженні Пласту в Україні визначальну роль відіграв Пласт діяспори, і за це ми завжди будемо вдячні як теперішнім пластунам діяспори, так і всім попереднім поколінням. Зрозуміло, що в майбутньому повинна продовжуватись співпраця Пласту УСО з організаціями Пласту в діяспорі, але вже на якісно новому рівні. Ця співпраця повинна приносити користь не тільки Україні, а й всім іншим.

Довготривалі спільні проекти (таборові, видавничі і т.д.) повинні лягти в основу цієї співпраці. Для її координації на світовому рівні може існувати орган у складі голів КПС, орган Скобиного та Орлиного Кругів у складі Крайових Комендантів, які б зі встановленою періодичністю (скажімо, раз на 2-3 роки) проводили свої наради в Україні, а в часі між нарадами — електронні конференції. Думаю, що це і дешевше, і ефективніше від діючої сьогодні системи.

Для збереження єдності організацій в майбутньому слід сформувати загальні напрямні, які її га-

рантуватимуть і не заважатимуть крайовим організаціям в разі потреби швидко реорганізуватись. Основним символом єдності може залишитись Начальний Пластун з представницькими функціями.

Думаю, що подібне реформування зніме одну з можливих перешкод на шляху до вступу в ВОСР.

6. ПЛАСТ УСО ТА ВОСР

Ми залишаємось найпотужнішою скавтською організацією України, і для вступу в ВОСР нам необхідно зміцнюватись та продовжувати якісно новий розвиток. Крім того, слід більше проявляти ініціативу та переймати досвід інших скавтських організацій. На мою думку, особливу увагу слід приділити співпраці та вивченню досвіду харцерів Польщі, з огляду на недавній вступ до ВОСР, подібність структури суспільства, сусідство з Україною.

Але найголовніше сформулювати чіткий план вступу до ВОСР та довести його до пластового загалу.

Кожна людина має право на помилку, маю це право і я, але не має цього права Пласт в цілому. В цьому році випадає слушна нагода підійти до реформування Пласту комплексно, адже почався 4 Пластовий Конгрес, відбудеться КУПО, черговий З'їзд Пласту УСО.

Дуже складно в Україні, де існують регіональні, кланові (читай курінні), особисті амбіції та інтереси, прийти до спільного знаменника та почати діяти однією цілістю, але це завдання повинно стати основним при підготовці наступного З'їзду та гаслом наступного складу КПС. Якщо розуміння цього не почне домінувати серед пластунів, ми залишимося аморфною організацією, яка буде тупотіти на місці, не роблячи серйозних кроків вперед задля досягнення наших цілей.

Богдан Гасюк

ДИСКУСІЯ

БЕЗДОРІЖЖЯ ДІЯСПОРНОГО ПЛАСТУ

ПЛАСТОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ

(продовження)

ПЛАСТОВА ІДЕОЛОГІЯ

(аналіза, висновки)

Вихідні думки

У Пласті ми звикли багато говорити про ідеологію, а зокрема про Пластовий Закон, без глибокого вникання у суть питання. Задумаймося над цим питанням бодай коротко, починаючи із з'ясування деяких понять, щоб вони були ясніші. Зачнім із поняття "ідея": це думка про що-небудь, але це також основний елемент світогляду. Ідея виникає в розумі людини, а також у спільноті розумних голів, які спілкуються між собою. У пластовому мисленні ми пов'язуємо ідеї з поведінкою пластуна, коли говоримо про пластовий стиль життя, про пластову поставу. Процес формування пластової постави є не статичний, а динамічний. Постійно зароджуються нові ідеї, які зумовлюють нову поведінку, а все це у деякій взаємозалежності із віками створюваними якостями нашої культури.

Ідеологія — це система ідей, поглядів, життєвих норм певної суспільної групи, яка дає розуміння питань нашого буття — суспільно-політичного, економічного, екологічного, — та намагається знайти їх розв'язку, щоб задовольнити потре-

би індивідів, груп чи народу. На цьому місці варто згадати, що ідеологія і світогляд не є те саме. Ідеологія — явище колективне із віддзеркаленням усіх аспектів життя; звідси й різні види ідеологій: демократична, соціалістична та інші. Світогляд — справа особиста конкретного індивіда, який шукає пояснення первопричин та інших таємниць нашого буття; звідси світогляд: християнський, ідеалістичний, матеріалістичний та інший, як правило пов'язаний з культурою даної групи, даного народу. Ідеологія, яка своїм доктринерським підходом обмежує думання, робить людину сліпою на дійсність, позбавляє її можливості розв'язувати проблеми щоденного життя, спиняє розвиток індивідів та суспільства. Ще не призабуте явище ідеократії комуністичного режиму, який здійснював ідею комунізму, визнану ним за єдино правдиву й корисну для людства. Результат ідеократії ми відчуваємо зараз на своїй власній шкірі. Правий був Унамуно, який так написав: "Зо всіх тираній нині найненависніша тиранія ідейна, бо вона потягає за собою як наслідок ідеофобію, себто переслідування інших ідей..."

З ідеологією є пов'язані ще такі, часто повторювані поняття, як ідеал та ідеалізм. Ідеал — це концепт високої мети, до якої прагне людина, що скеровує її мислення і дію. Як розумова концепція ідеал існує лише в думках, а почуття стимулює до дії. Однак, "ідеал, що пориває до дії, до чину, повинен мати коріння в історичному досвіді, а не тільки в уяві та мрії"

ях тої чи іншої людини” (Евген Онацький). Але чим більше вимріяні ідеали є далші від здійснення в житті, тим менше вони спонукують людину змагати до їх осягнення.

До речі буде згадати ще й деякі думки Григорія Ващенко стосовно ідеалу людини. “У виборі ідеалу людини велику роль мають відіграти традиції... Традиційний ідеал людини — це не вишивана сорочка, яку можна скинути і все ж таки залишитися українцем... Традиційним ідеалом треба визнати той, що витримав іспит історії, найбільш відповідає психології народу та його призначенню, увійшов у психіку народних мас, відбитий у народній творчості і в творах кращих митців та письменників, що стали духовними провідниками свого народу”.

Обличчя народу створює провід — визначні особи, які керують духовним, суспільним, економічним і політичним життям нації. Від того, який національний провід, залежить розвиток народу чи держави. В. Антонович у своїх викладах говорив таке, що й ще сьогодні актуальне: “Руїна залежить дуже помітно від малого розвою народу: у нього було доволі енергії, але не було ідеалів. Скинувши те, що було для нього погане, нарід не знає, як збудувати собі те, що було йому потрібне, не вмів навіть висловити, що власне бажає... Ніхто не виявляє принципу, в ім'я якого він бореться, а кожний веде лиш боротьбу з окремими одиницями: замість боротьби за принцип ведеться боротьба за особисті інтереси. Наслідком малого розвою народу є те, що все у нього йде як попало, при чому егоїстичні потяги мають перевагу над громадським ділом...” (Воля, 1920, І ч. 11).

Дрот відчув суть наших суспільно-національних недомагань і вказав шлях пластовим сеніорам чітко, а саме: “Остаточними змаганнями Пласту є дати основи до створення морально новітнього громадянства, .. свідомого напрямів і цілей свого розвою, громадянства, в якому кожна одиниця вмів бути і громадянином, і собою”. “Треба саме пластову ідею на правду не тільки для молоді, але й для старших вважати чимсь важнішим, ніж ці буденні, особисті справи” (Пластовий шлях, 3/1930). Ідея творчого, морально стійкого проводу сьогодні є дуже важлива. Він виникає з рядів інтелігенції, яку Іван Франко назвав “сіллю землі”:

*Ви — сіль землі, як звітріє вона,
То чим посолять хліб із нового зерна?*

“У кожній людській спільноті є ті, що створюють і формують життєві цінності від основ... тільки розумна організаційна концентрація справді творчих українських національних провідників зможе створити підставу для справжнього усупільнення, інтеграції нашого національного організму, а вслід за тим і дальшого побідного розвитку української

нації” (Шлях нації, ч. 1/1935).

Аналіза пластової ідеології

Пласт засновано у часі, в якому були всі ознаки на те, що виникне війна. Скавтська організація і виховна метода були сприйнятливі у тому часі. Основоположник у своєму мисленні пов'язав скавтську ідеологію і методу виховання з потребами українського народу, на що вказує недвозначно пластова відзнака. Передбачення сповнилися, і численні пластуни взяли участь у визвольних наших змаганнях в період Першої світової війни. Пластові проводи на поселеннях створили свою версію пластового виховання і клали велику вагу на ідеологію, яка ставала все більше й більше абстрактна і як відірвана від дійсності мало практикована.

В основі пластової ідеології лежать два суттєві положення, а це: “Три головні обов'язки пластуна” (“Пластова Присяга”) і “Пластовий закон”, що мав творити сукупність рис характеру пластуна, висловлених в формі його поведінки, а всі інші елементи, як пластовий гімн, пластовий обіт, пластовий привіт і т. ін. — похідні з основних залогів для їх підкріплення і поглиблення.

Перше положення — “Три головні обов'язки пластуна”, які в опрацьованому на поселенні другому виданні “Життя в Пласті” є названо “Пластовою Присягою”, імітуючи скавтську термінологію. Вираження цього основного елементу як “присяга” є помилкове з двох причин. Перша: “присяга” — це форма зобов'язання, іншими словами, вагомість, покладена більше на форму, як на суть виховних процесів. Отже суттєвим має бути стиль життя пластуна, а не лише форма, однострій з десятками відзнак, які для юнацтва є важливим засобом для діяння, бо спонукують до самовиховання, до нових досягнень. Вихованкам слід наголошувати обов'язки пластуна, суть, а не лише форму. Друга причина — короткотривалість наслідків, хоч присяга є хвилюючим переживанням символічного характеру. В основному “присягають” молодші юнаки, які знаходяться в дуже складній і бурхливій фазі свого розвитку. Варто задуматися, які користі приносить загальові психічно ще не стабільних юнаків “присяга” з пихатими зовнішніми формальностями. Треба здати собі справу з того факту, що в роках шукань, випробувань юнаки не завжди поведуться згідно з присягою, порушують її, а в нормально функціонуючій спільноті порушники повинні поносити консеквенції. Чи на такому ростовому шляху варто ще ускладнювати буття зламаними присягами, зокрема тоді, коли виховники незадовільно працюють над розумінням Пластового закону і пластової присяги, її вислову: “робитиму все, що в моїй силі”. Вірність пластуна Богові й Україні залежатиме більше від

ступеня морального розвитку, від ступеня розуміння своїх обов'язків і відповідальностей пластуна.

Згідно з українським кодексом 1743 року, “присяга — перш за все акт людського сумління, що має релігійно-моральний характер”.

Висновок. Виховникам слід дуже докладно ознайомлювати вихованків з Трьома головними обов'язками пластуна, наголошуючи на питанні обов'язковості, а не лише відкликатися до пластової присяги, який то термін треба би було замінити іншим, як, для прикладу, “урочиста обіцянка чи обітниця”, або іншою більш відповідною назвою.

Пласт перейняв від скавтів зміст і форму “присяги”, а саме: “Присягаю своєю честю...” Якщо честь визначається як сукупність вищих моральних принципів, якими людина керується у своїй особистій і громадській поведінці, насувається запитання, чи така присяга не є пустою фразою для молодшого віком юнака, в якого характер щойно кристалізується? Навчання ідеології в Пласті є більш теоретичне, моральні принципи виводяться з абстрактних міркувань, а не з конкретного діяння шляхом переживань у дії. Результативний спосіб виховання потребує довшого часу, а не лише декілька занять, на це призначених виховником.

Друге зауваження до змісту, а це до фрази “слухатись пластового проводу”, яка вимагає докладного з'ясування слухняності стосовно пластуна-індивіда і пластового проводу, крайового, станичного і т.п. Та перш за все треба задуматися, чи ця частина третього обов'язку є на цьому місці потрібна, якщо вона є правилом у пластовому законі? Роздумуючи над поясненням 10 правила: “Пластун слухняний пластовій старшині”, треба ствердити факт, що воно у сучасну пору не доладне у демократичному Пласті демократичної України (докладніше про це на іншому місці).

Друге положення: Пластовий закон

Здавен-давна існували правила співжиття, норми поведінки в родинах, пов'язані з релігійними практиками у вигляді звичаєвого, довготривалого закону. У християн це Десять Заповідей Божих. У Київській Русі-Україні норми поведінки визначала “Руська правда”, а вказівки для дітей, як слід поводитися в житті, подав князь Володимир Мономах в “Поученні дітям”. Шуканням за моральною, високоякісною людиною займалися Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Митрополит Шептицький, Василь Сухомлинський, Григорій Ващенко та інші, і, очевидно, Основоположник Пласту. Пластовий закон був створений за скавтським зразком з точки зору потреб української спільноти на початку ХХ століття. А зараз ми маємо уже його кінець. За той час заіснували великі технологічні успіхи, а слідом за ними значні суспільно-політичні зміни, не говорячи

вже про досліди в ділянці психології дітей та їх виховання. Отож задумаймося над Пластовим законом з точки зору ХХІ століття.

Пластовий закон був встановлений найвищим пластовим органом як система правил поведінки пластуна, що мала зобов'язувати членів Пласту. Віковий діяпозон його членства є дуже широкий, бо включає дітей, юнацтво та повнолітніх пластунів. Потреби різних вікових груп є різні, тому створено окремий закон для новацтва, а “Пластовий закон” для юнацтва і повнолітніх пластунів. Чи таке пов'язання юнацтва і повнолітніх пластунів, чи ставлення їх поряд доречно, логічне? Коли потреби вікових груп є різні, треба скласти для них такі правила, щоб були зрозумілі, відповідні до цих потреб, створювали ентузіазм для діяння початково виховно-самовиховного, а потім в основному самовиховного.

Перед нами питання, для кого був створений Пластовий закон і чи він ще відповідає ситуації сьогодні? Відповідь безсумнівна, що ні! Буйний розвиток технології зумовив такі суспільні зміни включно з моральними вартостями, що виховання дітей батьками і в Пласті стало значно складнішим і вимагає нових заходів і засобів для здійснювання виховної праці, а зокрема нового, сучасного формулювання ідеологічних основ, беручи ще й до уваги факт існування незалежної України.

Для кращого розуміння потреби поновлення існуючого “Пластового закону” проаналізуємо декілька його правил — їх назви, їх пояснення та коротко задумаймося над ними, будучи свідомими того факту, що часи від 1911 чи 1924 років до сьогодні змінилися так у світовому суспільно-політичному аспекті, як і в нашому національному. Хоч політична ситуація змінилася, ідея творення новітнього громадянства залишилася актуальною у сучасну пору. З уваги на обмежене місце для ширшого обговорення Пластового закону зупинимо нашу увагу на правилах II, IX, X і XII, а аналізу інших правил треба відкласти до окремої статті.

II. Пластун сумлінний: “Кожне діло... виконує по змозі якнайліпше”. Подане пояснення просте, у розумінні добре виконаного діла, якого зміст можна зовсім добре прикласти до пояснення III правила: пластун точний. Однак коли пов'язати вислів “сумлінний” із “сумлінням” (чи совістю), що виражає внутрішні якості, моральні принципи, тоді матимемо тверде правило, що скеровувало б пластуна до моральної поведінки, про що у пластовому законі немає згадки. Така зміна значення вислову мусіла б мати зовсім інше пояснення.

IX. Пластун корисний — пояснення невдале, не є ні чітко, ні правильно з'ясоване. Зачнімо від розуміння вислову “корисний”: одне розуміння — який приносить добрі наслідки, друге — здатний приносити користь. Саме в поясненні цього правила до-

речно було б підкреслити добрі вчинки, жертвенність пластуна з виразно висловленою вказівкою, про яку користь для другого є мова, хіба не про матеріальну. Черга у розумінні значення праці зовсім неправильна. Немає згадки про працю для родини, ні для Церкви. Черга значення праці має зачинатися від індивіда, потім праця для родини, для Церкви і народу, а врешті із зрозумінням справи для невиразно окресленого людства. Чи оцінка праці других не належить до питання справедливості?

Х. Пластун слухняний пластовій старшині. Назва і визначення правила неадекватне. Чи треба говорити про пластову старшину? Котру? Зачнім від дефініції поняття "слухняність". Для виховної праці в Пласті хай послужить таке визначення: слухняність — це схильність вихованка придержуватися правил поведінки, встановленої вдома батьками, виховниками в Пласті чи навіть ігровою групою однолітків. Слухняність має два аспекти: один стосується вихованка, індивідуальний, а другий — групи, пластової вужчої чи ширшої — спільноти. Коли мова про слухняність стосовно виховника в організації, до речі буде навести такі думки педагогів: "Дитяча прихильність і довіра до вихователя — запорука готовності до слухняності". "Справедливість і законність вимог — неодмінна умова формування готовності до активної усвідомленої слухняності".

Пояснення правила "пластун слухняний" дуже формалістичне, не відповідає вимогам сьогодення, незгідне з названими думками педагогів. Не є чітко з'ясоване: в одному місці сказано, що по виконанні наказу вільно, за окремим дозволом, висловити критичну думку, а в іншому місці — "не вільно виконати наказу, який без сумніву був би незгідний з пластовим законом". Згадана думка вказує на авторитарність пластової старшини, яка вимагає диктаторської системи виховання, а не відповідає демократичній системі виховання в Пласті. Можливо, в політичній ситуації 20 років, коли велася підпільна націоналістична діяльність, це мало сенс, але не тепер, коли Україна є незалежною демократичною державою.

XII. Пластун дбає про своє здоров'я. Назва правила обмежує його зміст і суть, тому доцільним є змінити і назву, й пояснення для кращого і глибшого розуміння питання "здоров'я", яке є визначене як стан організму, в якому нормально функціонують усі його органи. Мова повинна бути не лише про здоров'я фізичне, але й про психічне і суспільне, а при тому не слід забувати про екологію.

У поясненнях сказано: "Він шанує й плаче його (здоров'я) як цінність загалом". У першу чергу має дбати про своє власне здоров'я. "Не робить нічого, що могло б підірвати його молоді сили або спинити їх розвиток". Чи такі загальникові, невиразні вказівки можуть бути ефективні? Сьогодні треба го-

ворити виразно і до речі про наркотики та інші стимулюючі речовини. Тому назва, пов'язана з думкою пошанування життя свого й других, повинна бути більш сприйнятливою до здійснювання, як загальникове "пластун дбає про своє здоров'я". А других? Чи думка "вірять у власні сили" не буде доцільніша в правилі XI?

Аналіза згаданих правил і їх пояснень виявляють ідеологічну відсталість, а це хіба не стимулює у юнаків лету до висот.

Підсумки та висновки

Пластовий закон, сформульований за скавтським зразком, мав на меті створити новітню людину, формуючи її характер шляхом системи правил, які вказували їй, як поводитися, як успішно діяти. У нашій культурі характер молодих людей виробляється в основному на релігійних вартостях, таких, як любов, пошана батьків, творення добра і т.ін.

Та часи змінилися від року заснування Пласту чи його віднови на еміграції. Значимі технологічні успіхи внесли великі зміни у суспільне життя, змінилася політична карта східної Європи, а що гірше — наступив занепад етики й моралі в глобальному масштабі.

Сіне іра ет студіо поставмо ми собі запитання, чи існуючий Пластовий закон став успішним засобом для здійснення ідей Дрота? Чи він підходящий для потреб сьогодення, а зокрема Пласту незалежної України, яка функціонує на хистких ногах, а московіти, які не можуть погодитися з її існуванням, створили Асоціацію скавтів України і продовжують здійснювати концепцію колицки трьох братніх народів. Відповіді на поставлені запитання, на превеликий жаль, "Ні!" У чому проблема? Пластовий закон відсталий, з простими, обмеженими, не завжди доречними поясненнями, на поселеннях малозрозумілий, нездійснюваний; без уваги на родину, з промовчуванням вірності Богові, без достатнього розуміння самовиховання — наріжного каменя пластового виховання. Зате сильно підкреслена слухняність пластовому проводу в авторитарному стилі у демократичному Пласті. Як правило, вихованки не ті, що нам потрібні чи бажані. Нам потрібно не наївного, добродушного, нездібного постати за правду пластуна, а людину тверду, творчу, свідому своїх цілей із сенсом дійсності та не менше твердого характеру пластуна, яка, як мати, зуміла б передати дітям нашу культуру, виховати їх на морально чистих громадян, здібних захищати родину й незалежність держави. Коли Пластовий закон мало придатний для виховування молодого покоління для майбутнього, нам необхідно перевірити його, поновити, беручи до уваги наші потреби та глобальний суспільно-політичний стан, бо тепер ми можемо існувати та успішно розвиватися лише в

пов'язанні з народами світу.

У першу чергу нам треба визбутися наших національних хиб. З точки зору "я" психології в основному недостатньо розвинені три функції нашого національного "я", а це: сенс дійсності, чистого спілкування із людьми та витримка.

Яка ж знову глобальна ситуація? Р.Кіддер, президент Інституту Глобальної Етики в США у своєму клопотанні про "глобальний занепад етики і моралі" перевів інтерв'ю з 24 мислителями світу й прийшов до висновку, що такі 8 універсальних якостей будуть формувати наше майбутнє, а саме:

- 1) любов;
- 2) правда;
- 3) справедливість;
- 4) свобода;
- 5) злагода;
- 6) толерантність;
- 7) відповідальність;
- 8) пошанування життя.

Усі ці якості стосуються психічного стану людини, її поведінки у спільноті, відносин між народами. Чи не варто і нам взяти до уваги деякі висновки Кіддера?

Як поновити створений у 1920 чи 1940 роках тепер відсталий Пластовий закон, поєднуючи якості нашого культурного буття та пластової ідеології з потребами глобального життя XXI століття? Суттєвим питанням у сучасну пору є самозбереження — вміння зберегти себе при гідному існуванні в ситуації нового світу, а як народ вміти зберегти свою політичну незалежність. Основним для самозбереження є любов, яка стимулює людину до охоронної дії, чи мова є про родину, чи народ, а вона має бути морально чиста. Отож черговим важливим елементом у вихованні новітньої Людини є етично-моральні якості, які мусять бути чітко віддзеркалені в Пластовому законі. Як здійснити поновлення? Перш за все треба накреслити й узгіднити принципи, що стосувались би пластуна всіх вікових груп з наголошенням на задоволенні потреб новацтва, юнацтва та повнолітніх пластуна з відповідним стимулюючим характеротворчим оформленням.

Які принципи є суттєві у процесах формування характерів, а також і побудови державності? Пропонуємо таких 10 (у дужках деякі ідеї стосовно пояснень):

1. Принцип любові (до Бога й України, родини, інших людей; вірність, добрий вчинок, користність, жертвенність. Любов — основний і суттєвий елемент Пластового закону).
2. Принцип сумління (добро-зло, етично-моральні якості: чесність у грі, праці; правда, вірність).
3. Принцип чистої думки і чесних бажань (індивід чистий в думках, бажаннях і діях, лицарський, увічливий, гуманний, щирий, правдомов-

ний, радісний).

4. Принцип щирого спілкування (спільнота: толерантність, співпраця, злагода, зрівноваженість, готовність допомогти, чесна гра, точність, "словність", доброзичливість, увічливість).
5. Принцип справедливості (правда, чесна гра, справедливість, гуманність, відсутність упереджень).
6. Принцип слухняності (стосовно Пластового закону, виховника, зверхників, батьків, спільноти — з любові, а не зі страху, не сліпа слухняність).
7. Принцип пошанування життя (здоров'я, природа, екологія).
8. Принцип естетики (краса природи, краса в суспільстві, пісня, музика, мистецтво).
9. Принцип відповідальності (за слова, вчинки, виконані обов'язки; витримка, ощадність щодо грошей, часу).
10. Принцип самовиховання (назрівання, праця, освіта, виховна майстерність, самоконтроль, вимогливість до себе, намагання здійснити задумане якнайкраще).

Віковий аспект пластуна у підході до розв'язки питання Пластового закону.

Розвиткові процеси людини проходять фазами. Кожна з них є особлива, має свої потреби для задоволення. У пластовому самовиховному процесі є три вікові групи: новацтво, юнацтво і повнолітні пластуни, які повинні мати свій кодекс.

Ще дві замітки до питання ідеології для задуми. "Пластова таємниця" може колись була потрібна, але тепер, у час наркоманії серед молоді і т.п., годі робити прірву між дітьми і батьками. Тісний зв'язок пластуна з батьками може допомогти у поширенні пластових ідей на родині.

Питанню "пластової присяги" слід присвятити більше часу й подумати, чи не потрібно поробити деякі зміни з сильним підкресленням обов'язків пластуна, а не давати перевагу формальним аспектам пластування.

Теодосій Самотулка

На Конференції Правильників

ПЛАСТ І ПРОВІДНИЦТВО

ДЕЛЕГУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Що таке делегування?

Якщо ви є провідник, відповідальний за переведення якоїсь дії, то ви можете зробити цю дію самі або передати її для виконання комусь із своїх підлеглих, що більше: ви можете передати йому свою "владу", свій авторитет, який є потрібний, щоб цю функцію виконати належно. Це й називається "делегування авторитету", чи "делегування відповідальності".

Багато людей, коли вперше стають провідниками, мають тенденцію робити все самі й всіма силами тримати всі "провідницькі права" в своїх руках. Це гарно, бо ж ніхто так справи не поладить, як ви самі, але все має свої межі. Одна людина всього сама зробити не може, а якщо пробує, то скоро перепрацьовується, а в міжчасі її підлеглі нудяться й не мають що робити. Досвідчені провідники, замість пробувати самотужки все зробити, "делегують" свої права й обов'язки своїм підлеглим і тільки над ними наглядають, щоб все йшло в порядку.

"Делегування" не означає, що ви самі не будете нічого робити, а "звалите" всі обов'язки на своїх бідних працівників. Делегування — це тонке мистецтво: треба знати, що, кому, де і як делегувати. Не можна ж дати молодій, недосвідченій людині якесь складне завдання, яке вона не зможе виконати. Треба поступово вчити людей. Найдоцільніше давати людям завдання, що є трішки більш скомплікованими, ніж попередні, які вони успішно виконали: кожне нове завдання повинно бути викликом для підлеглого, "проблемою до розв'язання", має його зацікавити. Якщо підлеглий його успішно виконає, то матиме велике задоволення, гордість і ві-

ру в свої сили, а тим самим мотивацію до виконання дальших, ще складніших завдань.

Отже, делегування — це не "абдикація відповідальності" з боку провідника, а, навпаки, частина його відповідальності виховувати й навчати своїх підлеглих, щоб вони постійно росли і розвивалися у вашій організації.

Приклад:

У підприємстві Амала Індустрії було два менеджери, Роман та Славко. Їхні завдання дещо збіглися: відділ Романа займався купівлею сировини для заводів, а відділ Славка наглядав над складами й інвентарем. Славко був старшим і досвідченішим, а Роман молодий і дуже амбітний.

Роман, який щойно став менеджером, донедавна був працівником у відділі, який він тепер очолював. Це підвищення було для нього дуже важливе, і він все робив, що міг, щоб мати змогу похвалитись якнайкращими успіхами. Він поставив собі, що буде доглядати кожну деталь в своїй організації. Він працював по 12 і 14 годин щодня, приходив до праці в суботу й неділю — взагалі, працював, як віл.

Славко, який вважав Романа своїм вихованком, дивився на все це із щораз то більшою тривою, бо він бачив, що Роман себе перепрацьовує, а одночасно його підлеглі не мають що робити і стають щораз то більше незадоволеними. Вкінці він не витримав і умовився з Романом на обід в ресторані. Під час обіду він делікатно сказав Романові, що цей себе заб'є, якщо буде себе надалі так перепрацьовувати. Роман вияснив Славкові, що він мусить це робити, бо його праця того вимагає і він хоче якнайкраще вив'язатись зі своїх завдань.

Славко тоді почав говорити Романові про "деле-

продовження з попередніх чисел

гування відповідальності". Він запропонував Романові передати деякі функції людям з групи, бо ж багато з тих людей є досвідченими, добрими працівниками й напевно добре ці завдання виконують. Роман спершу в це не дуже то вірив, але погодився зробити експеримент і спробувати деяке "делегування".

Цей експеримент був вдалим, і Роман побачив, що Славко має рацію. Він тоді потроху почав передавати різні функції своїм підлеглим, наглядаючи над їх щоденним виконанням. Він помітно віджив, а його підвладні теж стали більш задоволеними зі своєї праці.

Чи ви делегуєте свої відповідальності іншим? Чи це є успішна метода?

Для чого делегувати?

Є багато причин делегування відповідальностей.

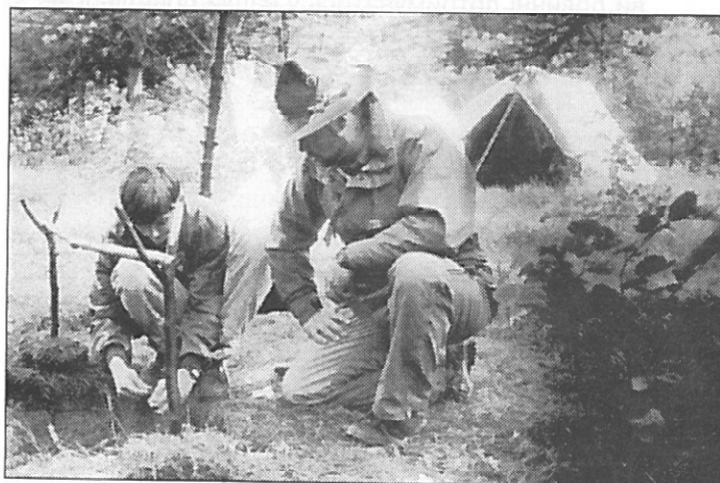
По-перше, в цей спосіб є найлегше втягнути підлеглих в процес прийняття рішень, плянування тощо. Ви в цей спосіб виховуєте нових провідників, щоб ви самі могли підходити вище у вашій кар'єрі. Делегування підлеглим — це найкращий тренінг для ваших працівників на майбутніх провідників.

По-друге, в цей спосіб ви поширюєте почуття відповідальності поміж вашими працівниками. Вони тоді відчувають, що вони "мають силу", що вони щось значать, що вони мають майбутнє в організації. Через це вони отримують мотивацію до більшої праці, до важких завдань.

По-третє, делегування сприяє творенню сильної групи працівників. В "ідеальній" групі працівники готові йти за вами "в вогонь і в воду" (по-французькому це зветься "еспіріт де корпс").

І, врешті, по-четверте, делегування може "врятувати" вас самих від тисяч деталей, які спадають на кожного провідника, а також може дати вам можливість зосередитись на цілості проекту, плануванні стратегії тощо.

В добре веденому відділі організації провідник завжди делегує якісь обов'язки кож-

ному членові групи так, що кожний відчуває за щось відповідальність.

Делегування є важливим виховним засобом в такій організації, як Пласт, де ви маєте до діла з молодими, недосвідченими особами. Як інакше вони можуть дістати якийсь досвід, якщо ви їм не даєте можливості спробувати своїх сил? Вони мусять від вас навчитися бути провідниками. Це знання само по собі не приходить — людина мусить сама себе випробувати, щоб щось навчитися, зокрема, довідатися про свої власні сильні і слабкі сторони.

Очевидно, кожна людина, яка перший раз щось пробує, буде робити помилки. Не бійтесь цього і не сваріть підлеглого за ті помилки. На власних помилках найкраще можна чогось навчитися. Добрий провідник повинен тільки пояснити підлеглому, в чому була його помилка і як можна було її запобігти. На другий раз цей підлеглий вже такої помилки не зробить.

Делегування і "добрий вчинок"

В Америці кажуть: "Добрий провідник завжди делегує, поганий — ніколи". І тому в доброго провідника підлеглі йдуть вгору й багато досягають, а в поганого — сплять і залишаються завжди на тому самому місці.

В Америці кажуть теж: "Якщо ви самі хочете йти вгору в організації, то завжди майте витренуваних підлеглих, які кожної хвилини могли б вас заступити в вашій організації". Недосвідчені провідники часто бояться своїх підлеглих, мовляв, "він забере моє місце, мене витисне". Вони такі непевні себе й своєї позиції в організації, що не хочуть, щоб існував хто-небудь, хто може їх заступити; вони хочуть бути "незаступимі". Але ж "незаступимі" провідники ніколи не можуть піти вгору, бо ж не буде нікого, щоб прийшов на їхнє місце. Вони так і залишаються назавжди на цій самій позиції в своїй організації.

Приклад:

У підприємстві Продаж, Інк. була засада, що кожний менеджер мусить виховати собі й подати до відома адміністрації свого заступника, який в дуже короткий час міг би його замінити. Більшість менеджерів так і робили, але Андрій, який недавно почав працювати в фірмі, не довіряв цій системі; він боявся, що якщо він матиме такого заступника, цей буде сталою загрозою йому самому.

Коли йому казали знайти таку людину, він зволівав: мовляв, я ще нікого не знайшов, але шукаю... І так тягнулось місяцями.

Коли безпосередній шеф Андрія відій-

шов, Андрій був одним із можливих його наступників. Але виявилось, що, якщо б Андрій пішов на цю вищу позицію, то не було нікого, щоб прийшов на його місце. Тому його так і поминули, а призначили на це місце іншого.

Чи подібні ситуації є також у вашій організації? Як ці справи у вас розв'язуються?

Делегування як передавання сили

Сьогодні в Америці щораз менше вживається термін "делегування", а частіше вживається термін "передача сили" (Empowerment). Ці два терміни стали майже синонімами. Але між ними є певна різниця: передача сили означає, що даний підлеглий не є лише тимчасово уповноважений до якоїсь специфічної функції, як це є в делегуванні, а радше він дістає справжню силу, вплив і значення в своїй організації як перший ступінь у підвищенні на поважнішу позицію.

Передавання сили — це дуже потужний мотиватор людей. Як ми вже писали раніше, більшість людей любить мати силу й значення і справжній контроль над своїм оточенням.

ПИТАННЯ ЕТИКИ Й ЕТИКЕТИ

Правила доброї поведінки провідника

Чи то на Заході, чи на далекому Сході, чи де-небудь інше в світі існують певні норми поведінки, які називаються чи "етикетою", чи "манерами", чи "бонтоном". Дотримання законів етикету відрізняє "цивілізованих людей" від "варварів". Закони доброї товариської поведінки допомагають дати собі раду з людьми у всіх ділянках життя, але вони є особливо важливими у світі міжнародних відносин; не можна собі уявити міжнародної торгівлі, фінансів, дипломатії чи взагалі будь-якого міжнародного

спілкування без строгих протоколів товариської поведінки. Якщо ви маєте надії спілкуватися із закордоном, то ви *мусите* вміти дотримуватись прийнятих міжнародних норм поведінки.

Очевидно, в кожній країні є інші закони етикету. Зокрема, строгі вони в Японії й взагалі на Далекому Сході. Якщо ви маєте пляни відвідати ту частину світу, то дуже важливо буде вам прочитати й засвоїти закони етикету даної країни (які будуть вам видаватись дуже дивними). Але існують також певні загальні, міжнародні закони поведінки, які ви сьогодні можете вживати всюди в світі. Якщо ви їх не дотримуєтесь, то ви — в опінії світу — є "неотесаний хам" і з вами ніхто не захоче спілкуватись. Тому дуже важливим є собі ці закони засвоїти; це, очевидно, ми не можемо тут покрити, на це треба окремої книжки.

Чому існують ці закони доброї поведінки? Часом видаються штучними й непотрібними, але ж складені були вони на те, щоб *полегшити* спілкування між людьми. Підставовою їхньою засадою є "не роби іншому, що тобі немило". Вони є продумані так, щоб у будь-якому спілкуванні з іншими людьми ви мали якнайменше можливості когось вразити, образити, спричинити йому прикрість чи невигоду. Дотримуючись засад доброї поведінки, ви поводитесь так, як люди сподіваються, що ви будете поводитись, і ваша поведінка їх не вразить. І, очевидно, навпаки: поведінка тих людей не вразить вас.

Якщо обидві сторони в спілкуванні поведуться відповідно до прийнятих норм, то можливість конфлікту є мінімальною. Це й є ціллю будь-яких засад етикету.

Але міжнародне спілкування — це лише один рід вашого спілкування як провідника, де правила доброї поведінки є дуже важливими. Подібних правил ви повинні дотримуватись у вашій поведінці весь час: чи ви говорите зі своїм наставником, чи зі своїми підлеглими, чи з іншими людьми на праці.

В Пласті, очевидно, є дуже важливим, як ви поводитесь з іншими пластунами, з молоддю, яку провадите, з батьками цієї молоді та зі сторонніми людьми. Пластун завжди повинен давати приклад доброї поведінки, щоб в громаді люди дивились на нас позитивно, як на культурних, зрілих людей, гордість суспільства.

Ввічливість у стосунках з усіма є обов'язковою; в Пласті ви, зокрема, маєте за обов'язок вдержати "добре ім'я" організації.

Ніхто не любить, щоб хто-небудь трактував його

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

ВІРМЕНІЯ

Національний Скавтський Рух Вірменії (Hayastani Azgayin Skautakan Sharjum Kazmakerputiun) діє на території всієї країни та нараховує 2035 членів, хлопців і дівчат. Більшість членів зосереджено у великих містах. В організації є три вікові групи членів (від 6 до 24 років). У серпні 1996 року ХАСК організував перший міжнародний табір СНД на березі озера Севан.

Скавтінг відновився у Вірменії у 1989 році. Виникло дві асоціації: одна набула воєнізованого характеру (Haigazoupi), інша практикувала клясичний скавтінг при активному сприянні руху Ho-Men-Et-Men в діаспорі.

Вже у 1992 році офіс ВОСР в СНД брав активну участь у розвитку скавтингу у Вірменії з метою допомогти створити єдність та відповідність до принципів та метод, як це визначено Конституцією ВОСР.

Національний Рух Скавтів Вірменії (ХАСК) було створено 1991 року. Він постав на основі асоціації, пов'язаної з рухом Ho-Men-Et-Men, набув більш відкритого характеру та цілком відповідав вимогам Конституції ВОСР. Інша асоціація займається воєнізованим вихованням, тому її перестали розглядати як скавтську.

ХАСК має активну підтримку Вірменської Церкви та її Католикоса, що в дитинстві був скавтом в діаспорі.

НОВІ ЧЛЕНИ ВОСР

МОЛДОВА

Національна Організація Скавтів Молдови (Organizatia Nationala A Scoutilor Din Moldova) нараховує 1540 членів, хлопців і дівчат, у 39 групах по всій країні. Скавтінг у Молдові започатковано 1991 року після участі двох молодих скавтських лідерів у семінарі, що організувала ВОСР у Картиньї, Швейцарія. У жовтні того ж року четверо лідерів пройшли спеціальний курс, запропонований італійськими скавтами.

У 1994 року було створено та офіційно зареєстровано Національну Організацію Скавтів Молдови (Organizatia Nationala A Scoutilor Din Moldova).

ТАДЖИКИСТАН

Асоціація Скавтів Таджикистану (Ittihodi Scoutihoi Tochidiston) нараховує більше 1200 членів, хлопців і дівчат, у 15 містах та областях, зокрема, декілька груп діє в зоні воєнних конфліктів.

Асоціацію Скавтів Таджикистану було створено 1992 року, і з допомогою офісу ВОСР в СНД вона набула певного розвитку, що дозволило перевести її офіційну реєстрацію 1993 року.

Асоціація Скавтів Таджикистану є єдиною недержавною молодіжною організацією, що має добре розвинену структуру та активно переводить свої заходи.

ЗУСТРІЧІ У ЖЕНЕВІ

21 — 26 червня голова КПС пл.сен. В'ячеслав Стебницький перебував на нараді в штаб-квартирі Світового Скавтського Бюро у Женеві на офіційне запрошення Бюро. На нараді були присутні голова

Швейцарські скавти

Дитячо-козацького товариства "Січ" п.Борис Скребцов та кілька чільних членів Бюро. Обговорювалися проблеми створення Національної Скавтської Організації України.

За Вісником КПС України

СКАВТСЬКИЙ РЕГІОН ЄВРАЗІЯ

Світовий скавтський комітет на своєму засіданні у квітні 1997 року прийняв рішення створити Шостий Регіон ВОСР — Регіон Євразії. Це рішення Комітету відбиває оцінку рівня розвитку скавтського руху на теренах колишнього Радянського Союзу. Регіон охоплює 12 країн: Азербайджан, Беларусь, Вірменію, Грузію, Казахстан, Киргизстан, Молдову, Росію, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан та Україну. Кожна з цих країн свого часу стане членом ВОСР.

Регіон Євразії було створено на прохання п'яти національних скавтських організацій, що на час прийняття цього рішення були кандидатами на членство у ВОСР: Беларусі, Вірменії, Грузії, Молдови та Таджикистану. Лідери національних скавтських організацій зустрілися в Єревані, Вірменія, у березні цього року, щоб проаналізувати різноманітні можливості їх інтеграції у ВОСР.

Новий регіон — це 27 мільйонів км² території, він простягається від Карпат до Берингової протоки, від Північного полярного кола до Паміру. Коло 100 народів та етнічних груп цього регіону нараховують більше 270 мільйонів осіб, половина з них мешкає в Російській Федерації.

Створення нового регіону дозволить дванадцятьом країнам зберегти та розвивати державні та національні особливості, що було б складніше в разі приєднання цих країн до вже існуючих регіонів

ВОСР, а саме до Європейського та Азійсько-Тихоокеанського.

Скавтські організації в регіоні Євразії перебувають в подібних за характером ситуаціях щодо розвитку скавтингу та його інтеграції в суспільстві. Вони також мають спільну спадщину, пов'язану, зокрема, з перебуванням у складі СРСР, яке мало певний вплив на ментальність суспільства цих країн. Скавтські організації зможуть спілкуватися одна з одною, послугуючись російською мовою.

Регіональне бюро знаходиться в Ялті-Гурзуфі, Республіка Крим, Україна, бо тут з 1993 року був розміщений офіс ВОСР в країнах СНД. Інформаційний центр ВОСР, що був відкритий у Москві 1991 року, залишиться структурним підрозділом Регіонального Бюро.

Першими членами ВОСР з нового регіону 18 квітня 1997 року стали Вірменія, Молдова та Таджикистан. Очікується, що найближчим часом членами ВОСР стануть також Беларусь та Грузія. Національні організації Казахстану, Киргизстану, Російської Федерації та України також стануть членами ВОСР після виконання певних вимог. В Азербайджані, Туркменістані та Узбекистані вже з'явилися перші скавтські групи.

(Скорочений переклад з "Newsletter: Word Scout News" Світового Скавтського Бюро)

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ СКАВТСЬКИХ ТА ГАЙДІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

З метою об'єднання зусиль скавтських та гайдівських організацій України у вирішенні проблем нашого руху ми, представники скавтських та гайдівських організацій України: Пласту — Української Скаутської Організації, Асоціації скаутів України, Українського дитячо-юнацького товариства "Січ" та Асоціації гайдів України, 12 червня 1997 року створили Координаційну раду скавтських організацій України.

Підписали:

В'ячеслав Стебницький,
Віктор Бочарников,
Борис Скребцов,
Ганна Гулевська.

На засіданні Координаційної ради скавтських організацій України 12 червня 1997 року були присутні представники Пласту УСО, Асоціації скаутів України, Асоціації гайдів України, Асоціації Дніпровських Скаутів "СКІФ" та Українського дитячо-юнацького товариства "Січ". Головою засідання обрано Бориса Скребцова ("Січ"), секретарем — Ганну Гулевську (АГУ).

Координатором Ради було обрано Бориса Скребцова, а також затверджено план діяльності Ради, в якому:

- обмін пропозиціями щодо форми об'єднання усіх скавтських організацій України (до 1 липня 1997 року);
- опрацювання пропозицій та надіслання нового варіанту Статуту координаторові (до 25 липня 1997 року);
- складання єдиного варіанту Статуту з врахуванням пропозицій всіх організацій (до 1 вересня 1997 року);
- чергове засідання Ради (Ялта, 13-14 вересня 1997 року).

го як тварину. Можливо, в умовах централізованої економіки (як це було в СРСР), коли люди не мали вибору, вони мусіли терпіти нечемних продавців в крамницях, нечемних урядовців, нечемних наставників тощо. Але в умовах вільного світу й демократії ви не мусите нечемности толерувати ні в кого і ви не повинні її терпіти.

Цієї засади в світі майже всі дотримуються, бо хто її не дотримується, той довго не витримає — ні в бізнесі, ні в політиці, ні в науці. Це засада, яка робить ціле життя приємнішим і веселішим...

Ставлення до меншин і жінок

Ви як підвладний, напевно, бажаєте, щоб ваш наставник завжди ставився до вас з чемністю й респектом. Так само й ваші підлеглі сподіваються, що ви, як їхній провідник, будете їх трактувати ввічливо. Це для них є дуже важливе, і ви, якщо хочете від ваших людей лояльності й продуктивності, повинні до них бути завжди ввічливими.

Зокрема, важливим це є стосовно слабших осіб: калік, меншин, жінок. В Америці та в Європі справа ставлення до них є важлива до тієї міри, що уряди видають в цій справі деякі далекосяжні закони.

Щодо калік, то закони в Америці тепер вимагають, щоб будинки були так збудовані, щоб був легкий доступ для калік на візках. Такого роду закони існують і в інших країнах, в тому числі й в Україні. Зокрема, закони дають різні привілеї ветеранам-калікам.

В Америці також є дуже чулі на будь-яку дискримінацію відносно меншин: людей іншої раси, національності, релігії тощо. Закони охороняють їх, а на те, щоб інші люди не ображали їх, скеровані правила доброї поведінки. Українці повинні бути чулі на цю справу: сотні літ ми жили із дискримінацією супроти нас; в нашій власній державі ми повинні запевнити всім меншинам справжню рівноправність, бо ж ми добре знаємо на власній шкірі, як дискримінація може

людину нищити й понижувати. Ми повинні показати світові, що ми є кращі від тих, які так з нами колись поводитись. І тому принципи рівноправності для всіх меншин є так глибоко вкорінені в підставі нової Української Державности.

Чемне, лицарське ставлення до жінок має давні традиції в

Україні. Ця справа набрала великої ваги із приходом рівноправности поміж чоловіками й жінками. В світі взагалі люди стають дуже чулі на справи належного трактування жінок. Зокрема, набрали ці справи гострої актуальности в Америці й в Західній Європі (де, до речі, дискримінація супроти жінок була традиційно набагато різкіша, як в Україні). Навіть в Японії, де жінки ще донедавна були дуже понижовані, сьогодні справи драстично змінюються на краще.

Питання етики й моралі провідника

Справи зовнішньої поведінки провідника є важливі, але ще важливішими є справи його етики, його моральних засад. Це є справа дуже підставова. На жаль, не всі провідники (бізнесові, політичні, громадські і т.д.) в світі є чесні й етичні; існує багато шубравців, спекулянтів, диктаторів, опортуністів і т.д. Вони будуть робити все можливе, щоб лиш "виграти" гроші, силу, впливи. Хоч вони є в меншості, але вони можуть зробити багато шкоди, і люди часто ставляться із підозрінням та недовір'ям до всіх провідників, в тому числі й до цілком чесних.

Але це є зовсім окрема велика тема до обговорення, до якої ми ще не раз повернемося.

ПІДСУМОК: ЩО ТАКЕ "ДОБРИЙ ПРОВІДНИК"?

"Добрий провідник" — чи ви ним є?

На цьому місці ви можете спитати: багато говоримо про "доброго провідника". Хто ж це такий? Як його розпізнати?

Ціла ця серія мала за свою головну мету показати, які прикмети має добрий провідник. Він мусить бути: організатором, педагогом, психологом, адміністратором, а не лише провідником, мусить дуже добре розуміти свою ділянку і мати ще багато різних позитивних прикмет.

Але треба пам'ятати одну, найважливішу річ: добрий провідник — це в першу чергу добра людина. Між його прикметами повинні бути: приязність, чемність, товарицькість, співчуття, емпатія і багато інших прикмет, які хотілось би бачити в кожній людині. При цьому він мусить бути розумний, бистрий, освічений. Одним словом — людина, яку б ви хотіли мати за свого близького приятеля.

Але в першу чергу: це людина, яку інші слухають і до кого мають респект.

Доброго провідника слухають тому, що він дає добрий приклад, і тому, що до нього мають респект, а не тому, що він має силу.

В наступних числах — про способи плянування.

Любомир Онишкевич.

Фото пластунів з України на ЛШ, ЗБ та Джемборі

ПІДСТАВИ ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ

Від редакції

Перед початком Четвертого Пластового Конгресу, на якому багато людей плянує робити всілякі більш чи менш радикальні зміни у пластовій методиці, а то й у основах пластового стилю виховання, ми всі повинні застанувитися над тим, в чому саме та метода полягає.

Можливо, що коли ми вглибимось у суть цієї методи, в підвалини пластової організації, то побачимо, що нема так дуже багато що змінити — може, лише змінити термінологію і зробити технічні удосконалення. Бо ж ця метода протягом 86 років показалася напролюд "модерною" і не потребує змін...

Може найкраще ця метода є виложена в рукописі пластуна бл.пам.Гени Кульчицького — в праці, яка була написана ще понад сорок років тому. Вона відносно коротка, але ясна, кожному зрозуміла і може бути найкращим текстом для кожного учасника Конгресу про те, що таке Пласт і як він дотепер працював. Щойно прочитавши цей уступ, можемо почати думати над тим, як би то можна щось міняти, щоб зробити його кращим, як було це дотепер.

ВСТУП

Український Пласт завдячує свої успіхи на виховному полі, свою сильну й поважну позицію серед української спільноти, її прихильність і піддержку тільки **твердим, непохитним основам своєї виховної методи.** Кожна спроба змінити чи "зм'якшити" ці основи завжди зменшувала успіхи й ослаблювала позицію Пласту.

Якщо хочемо, щоб Пласт і надалі виконував свою почесну виховну роль, задержав здобуту позицію і в майбутньому та виправдав своє існування в сьогоднішній час, **то пластові виховники мусять пізнати, сприйняти й переводити в життя цю пластову виховну методу в її найчистішій формі.**

Допомогти їм в цьому й є завданням цього скороченого конспекту.

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

Український Пласт постав у році 1911, напередодні першої світової війни, викликаний пекучою потребою створити тип повноцінного, модерного українця.

Використавши:

- 1) великий чужий досвід і зразки (англійський і світовий Скавтінг),
- 2) українські виховні традиції, — від "Поучення дітям" князя Мономаха, почерез тверде козацьке вихован-

ня аж до модерного вишколу борця за волю України,

- 3) глибоко гуманні, прадавні моральні й національні традиції нашого народу, що лягли в основу незвичайно цінної української духовності,
- 4) власний досвід майже 50-річної виховної праці для української спільноти,

Український Пласт створив **неповторну, завершену, випробувану українську виховну систему.**

ІДЕЙНІ ОСНОВИ

Ця пластова виховна система відповідає:

- 1) високоморальним, загальнолюдським ідеалам, у повній згоді з традиційним українським гуманізмом,
- 2) пекучим потребам української нації, з особливим узглядненням її визвольних змагань,
- 3) тим передумовам, які потрібні, щоб здобути життєдайність і щастя в усіх умовах нашого особистого життя,
- 4) усім вимогам, необхідним, щоб досягнути успіху і забезпечення у нашому особистому чи родинному житті.

ПЛАСТОВА ВИХОВНА СИСТЕМА

Пластова виховна система складається з кількох тісно зі собою пов'язаних елементів:

1. **Пластова ідея:** вірність високогуманним і загальнолюдським ідеалам: Богові, Батьківщині, своєму родові, своїм близьким, всім людям. Ця ідея закріплена в Пластовій Присязі.
2. **Виховний ідеал Українського Пласту,** як його окреслює Пластовий Закон: шляхетно-лицарський, але сильний, бистрий, зарадний і активний син свого народу, успішний у своєму особистому й суспільному житті, повний радості й енергії.
3. **Організаційна побудова Українського Пласту** з її основною виховною клітиною — малою ватагою юнаків, пластовим гуртком. Цей пластовий гурток має бути праобразом і мініатюрою самостійної держави, з повною відповідальністю за неї кожного її члена, і де кожний член виконує якусь корисну, точно окреслену функцію.
4. **Засоби пластового виховання:** широка, поступова, притягуюча програма дій, достосувальна до всіх умовин. Невичерпне багатство засобів, що відповідають кожному вікові, кожному зацікавленню юнака і кожній потребі виховника, відповідно до обставин.
5. **Пластова виховна метода,** продумана до подробиць, випробувана, доцільна і легка до застосування. Вона каже нам, як використовувати всі виховні засоби в практичному підході до молоді, узгляднюючи її фізичні й психічні прикмети.

Всі ці елементи однаково важливі й так тісно зазублюються за себе, що ні одної частини ми не можемо випустити чи занедбати, якщо не хочемо завалити цілої будови. Якщо котру-небудь основну частину пластової виховної системи занедбаємо, то наша організація перестане бути Українським Пластом по своїй суті! І відповідальність за те несе кожний виховник.

ПЛАСТОВА ВИХОВНА МЕТОДА

Пластова виховна метода відповідає психічним і фізичним властивостям молоді даного віку та вимогам пластового виховного ідеалу. Тому пластова виховна метода ґрунтується на таких важливих пер- внях:

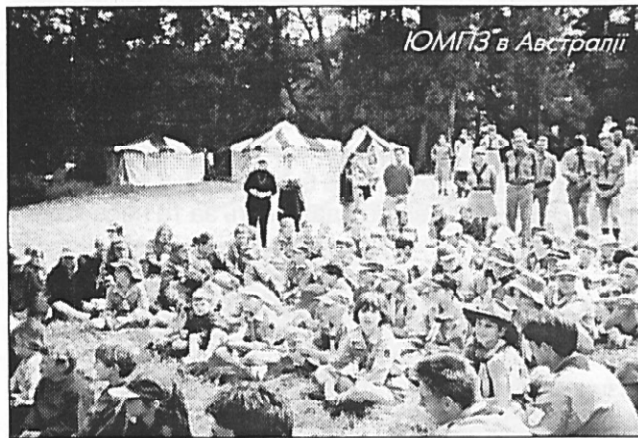
I. Добровільність — це найважливіша основа успіху. Добровільне приступлення до Пласту, добровільне зложення Пластової Присяги, добровільне зобов'язання додержуватись Пластового Закону, — це тільки може зобов'язати юнака до праці над собою, до змагання стати кращим, стати дійсним пластуном. Юнак бо тоді перебирає на себе свідомо особисту моральну відповідальність не тільки за своє самовиховання, але й за свою поставу, поведінку, набування знання і вмільностей, за своє здоров'я тощо.

Якщо примінено який-небудь примус, щоб приєднати юнака до Пласту чи щоб він зложив Пластову Присягу, то тоді його приречення тратить усяку морально зобов'язуючу силу. Але це теж зобов'язує виховників до того, щоб Пласт зробити більш привабливим так, щоб юнак бачив, що йому варто належати до Пласту, щоб він дійсно сам хотів бути пластуном і взяти на себе всі ці — часами важкі — зобов'язання.

II. Самовиховання. Тільки чинне пережиття впливає на душу та різьбить характер. Але чинний підхід до якої-небудь справи маємо тільки тоді, коли ми самі зацікавимося нею, маємо охоту й рішимося взяти активну участь у ній. Друга особа (тут: виховник) може тільки звернути увагу, зацікавити, дати поштовх. Чужий примус, наказ викликають зви-

На Івана Купала

чайно у молоді спротив і опір. Юнак мусить мати переконання, що **він сам хоче й сам рішився** досягнути якусь ціль, тоді він її досягне, хоч би вона була не знати як важка. Почуття повної самостійності, віра в свої власні сили — це є амбіція юнацького віку.

III. Гурткова система — це не один з багатьох, але єдиний, мабуть найбільш ефективний засіб, що веде юнака до пластового виховного ідеалу. Пластовий гурток, мала автономна ватага юнаків, — це їх мрія, це здійснення їх природного гону. На чолі мусить стояти **найкращий** з них, а кожний з членів гуртка мусить відчувати, що він несе частину відповідальності за життя і успіх цієї малої спільноти. Тому кожний мусить мати якусь функцію, якесь завдання, що причиняється до росту й нормального буття цієї ватаги. Єднає їх всіх своєрідна дисципліна, взаємне прив'язання та вірність. Вони самі мусять плянувати й переводити програму своїх дій. Виховник тільки в початках існування гуртка вчить і показує, як вести працю. Пізніше тільки домагається і незаметно скеровує в правильному напрямі, піддаючи відповідні думки й пляни, що їх юнаки приймають за свої власні. Отже, мірилом для виховника повинно бути не тільки те, чи **він сам** щось виконав, але чи **кожний поодинокий член його гуртка** виконав що-небудь або причинився чим-небудь до справ гуртка і в цей спосіб розвинув свої здібності, свій характер.

IV. Індивідуальний підхід. Завжди треба стояти на становищі, що кожний юнак, хоч би він був не знати як невироблений ще, — це окрема індивідуальність. До кожного треба мати особливий підхід і приміювати особливі методи праці, особливі засоби. Для того треба його дуже докладно пізнати, простудіювати його психіку, його пляни й погляди, його домашні обставини тощо. Ясно, що тоді виховник не може опікуватись більше, чим одним гуртком. Але висліди його праці будуть відповідати завданням Пласту!

Це теж, між іншим, є причиною, що Пласт ніколи не мав амбіцій чи наміру стати **масовою орга-**

нізацією, яка обіймала б у своїх рядах усю нашу молодь.

V. Якість — не кількість — це принцип, що є вислідом повищого твердження. Виходячи бо з заложення, що вартісними для спільноти можуть бути тільки добрі пластуни, завданням Пласту є зробити все можливе, щоб спільноті таких пластунів дати. Десять правдивих активних пластунів може дати своїй спільноті більше, ніж сотні пасивних і невироблених одиниць.

Але не вся молодь годиться до Пласту й його важких вимог — своїм психічним наставленням, своїми нахилами, своїми моральними заложеннями й умовими здібностями. Це все в великій мірі є вислідом домашнього, родинного виховання юнака в його дитячому віці. Пласт, однак, не може бути домом поправи, ані лікувальним заведенням для морально чи душевно хворих. Тому, щоб одержати якнайкращі висліди нашої виховної праці й дати спільноті добрих пластунів, стараємось оставити в Пласті тільки таку молодь, яка своїми засновками дає за поруку, що може наблизитись до пластового виховного ідеалу. Не завжди можна дитину чи навіть молодого юнака відразу пізнати й бути певним, що з нього буде добрий пластун. Тому теж приміюємо до нього засаду селекції.

VI. Селекція. Система пластових проб, відзнак, відзначень, пересторог має на меті спонукати молодь до більш наполегливої праці над собою. Але, рівночасно, ця система служить як засіб, щоб еліминувати з Пласту тих, що зовсім до нього не надаються або не хочуть сприйняти його вимоги — праці над собою. Селекцію треба переводити поступово й систематично по черзі усі новацькі й юнацькі ступені. До третьої проби, а опісля до старшопластунства можна допустити тільки тих, що стали справді добрими пластунами.

VII. Активність — ініціатива — це основна й дуже важлива прикмета молодечої натури. На жаль, ми дуже часто, замість дальшого розвивати й плекати ці вартісні прикмети, робимо все можливе, щоб їх придусити й виполоти, немов бур'ян. А тим часом Український Пласт завдячує свій ріст, розмах і

всі свої осяги саме цим прикметам своїх членів, — прикметам, що він їх завжди так ревно плекав. На них побудована теж уся наша суспільно-громадська праця.

Тепер, коли ми дещо занедбали ці справи, ми мусимо присвятити їм знову збільшену увагу. Але треба поступати дуже обережно, щоб не оставити без напрямних тих всіх, які відвикли проявляти свою ініціативу в правильному напрямі. Тому нам треба кожну добру ініціативу наших юнаків піддержувати й розбуджувати активність як кожного юнака зокрема, так і цілого гуртка всіма доступними засобами.

VIII. Прогресивність — це конечна передумова кожного росту й поступу. Кожний пластун повинен **постійно поступати вперед** і розвивати свої здібності й добрі прикмети свого характеру. Для улегшення праці й виразнішого відмічення поступу цей шлях розділений в Пласті на поодинокі ступені, згл. пластові проби. Тому теж маємо певні норми й часові обмеження в системі проб, і їх треба піддержуватись, бо вони грають важливу роль у виховній системі.

Пласт не знає застою, тільки поступ. Цей принцип подвійно важливий у молодому віці, де так швидко й безповоротно минає час, призначений для росту. Тому теж, якщо юнак — з яких-небудь причин — перестане працювати над собою і поступати вперед, не реагує на ніякі заохоти, допомогу, спонуки чи навіть перестороги, то він дає поганій приклад і зле впливає на своє оточення. Такий член гуртка повинен опустити Пласт.

IX. Позитивізм. Як вже згадано, заказ, заборона чи яка-небудь негація викликають у молоді часто зовсім протилежні наслідки: молодь бунтується, робить "наперекір" або сама хоче переконатись практично, чому заказане не є для неї добрим. До наміченої цілі може виховник дійти куди легше, коли ставитиме перед очі молоді великі, шляхетні, героїські зразки й приклади. Молодь завжди захоплюється чимось великим, могутнім, гарним.

Тому теж немає ніякого змислу постійно ганити

й нарікати на сьогоднішню молодь. Це може викликати в неї тільки почуття меншовартости й огірчення. Молодь треба брати такою, якою вона є, і старатися зробити з неї добрих пластунів.

X. Ідеалізм є вроджений кожній молоді. Вона ніколи не руководиться у своїх починаннях матеріяльними чи користоловними мотивами. У неї є завжди подив до шляхетного лицарства, до героїзму, краси й добра та, навпаки, погорда до фальшу, підступства, нечесности. Молодь буває здібна на героїські діла, на самопосягати в користь своїх друзів, своєї спільноти. Тож не вбиваймо занадто реалістичним підходом цього ідеалізму, але плекаймо його дальше свідомо й пляново, використовуючи численні виховні засоби Пласту, а особливо свій власний приклад.

Ідеалістичний світогляд є основою духової культури й гуманізму. Його значення в житті одиниці, а ще більше в житті спільноти, куди більше, чим ми звичайно собі усвідомлюємо. То ж не дозволюмо, щоб впливи матеріялістично наставленого оточення забивали цей, вроджений молоді, ідеалізм, бо старшим, зрілим людям нелегко його в собі відродити.

XI. Героїчне наставлення тісно пов'язане з ідеалізмом. Кожний юнак хотів би бути героєм і проявити свою відвагу чи піти на великий ризик. Йому імпонує відвага, сила, сприт. І якщо він не знайде шляхетного зразка до наслідування, то він готов наслідувати й гангстерів. Юнак шукає підсвідомо за героїськими взорами, й тому треба ставити перед очі взори до наслідування, але такі, що вели б його до доброго. Найближчим, найбільш життєвим і реалістичним зразком є для нього його виховник, але він мусить старатися дійсно бути таким зразком!

Пам'ятаємо, що трудність завдання не завжди є перешкодою для юнака. Навпаки, чим трудніше завдання, тим радше він до нього деколи береться, якщо тільки при тому він зможе вжитися в ролю "героя", "борця" чи змагуна. Завдання виховника — молоді таке наставлення зацепити.

XII. Життєрадісність. Кожна людина, а особ-

ливо молода, тужить за радісними переживаннями, за щастям. Якщо з Пласту зробимо школу, а з Пластового Закону і Присяги — поважну, глибоку й тяжку до сприйняття філософію, — то ми швидко втратимо молодь. Юнацтво не хоче теоретичних розумувань чи філософування; воно хоче **жити й переживати**. Тому теж не треба ставити перед очі молоді всіх проблем у занадто поважній й суворій шаті. Молодь має право на радісне й веселе життя, повне пригод, несподіванок, на гру й забаву. І важке завдання молодь сприймає радо й охоче, якщо подати його у формі гри, змагання чи радісної розваги. На жаль, наші виховники ще часто забувають, що **гумор, добрий настрій, радість з життя** — це один з найосновніших первнів пластування.

“Не будьмо проклято заповажні”, — казав Бі-Пі. І далі: “Завдання виховника — наблизити небо хлопцям на землі при допомозі пластової драбини”.

XIII. Дух змагу — це особливе психічне наставлення знаходити радість і емоцію у змаганнях з усіма труднощами нашого життя, чи навіть зі штучно вдуманими. У молоді це проявляється у цілком природному інстинкті боротьби. “Нехай дістану, щоб тільки битися!” Найкраще виявляє себе цей дух змагу в спортивних змаганнях, де тим більшу радість приносить, чим важчі перепони треба було побороти. Дух змагу, зацеплений в молодих роках, не опускає людини до старости і є одним з її найцінніших надбань. Якщо нам вдасться зацепити його нашим юнакам, — зникнуть усі нарікання на якінебудь труднощі, зникає виминання чи уникання призначених завдань. Щоб слова “З життям поборююсь, як з трудами в полі...” зробити живими, виховник сам мусить мати цього духу і всі труднощі й невдачі поборювати з радістю, охотою і гумором. Нарікати на кожну неприємність чи невдачу, хмуритись і показувати своє невдоволення, коли трапиться щось злого, а навіть заклясти сперсердя — це найгірший приклад для молоді. Виховник мусить зробити все можливе, щоб відучитися від цього.

XIV. Дисципліна необхідна в кожній організації і в кожній спільноті. Молодь теж відчуває її потребу, бо це відповідає її суспільному змислові. Але дисципліна не може ґрунтуватись на самих нака-

зах, на капральському примусі, на самому викрикуванні чи на пригнічуючому впливові сильнішої особистості на слабшу.

В Пласті дисципліна — це скорше самодисципліна. Це внутрішнє відчуття, що треба робити так, а не інакше, що треба респектувати якісь приписи, правила чи закони, або й побажання когось “старшого” (не конечно аж “накази”!) Ця самодисципліна ґрунтується на добровільності рішення підчинитись чомусь чи комусь і є проблемою **особистої честі й власної гідності**. І ці саме прикмети треба виховникам розвивати в першу чергу, якщо хочуть завести дисципліну. Тому теж.

XV. Почуття честі і його плекання займає важливе місце в програмі пластового виховання. При кожній нагоді треба підкреслювати вагу й значення особистої честі і людської гідності і до них часто відкликатись. Даваймо молоді самій оцінювати різні приклади з життя під оглядом їх етичної вартості. Дуже високо відмічуємо чесне поступовання юнаків при грах і інших нагодах. “Краще програти, чим виграти нечесно!”

Молодь є дуже вразлива на кожне порушення її честі чи упокорення, і їх треба вистерігатись дуже заподатливо. Образи юнак довго не забуває. Тому теж критика чи картання юнака в привності інших — це вже найкрайніший засіб, коли ніщо інше не помагає. Жарти чи висміювання якогось недотягнення юнака перед цілим гуртком, а тим більше перед сторонніми людьми, — це буває найсильніша зброя виховника, що її вживає він тільки в критичних випадках! Раз притупивши почуття честі в юнака, ми звичайно ледве чи його знов розбудимо.

XVI. Грацький комплекс найбільш притаманний молодшому юнацтву. Але щасливі ті старші, що не втратили його й до зрілого віку!

Молодь з природи любить гру й мусить її мати. Це для неї найкраща школа життя. Грою вона більше й скорше вчиться, чим старші в школі. Щоб гра мала своє виховне значення, вона мусить мати: призначення — ціль, правила, відповідний спосіб переведення, завзятий, охочий дух. Молодь мусить вжитися у гру і переживати її, якщо вона має виконати своє завдання. Тому кожну гру треба повтори-

ти. Щойно добре пізнавши гру, молодь може в неї вжитися. Але, щоб молодь навчити якоїсь гри, треба самому добре її знати.

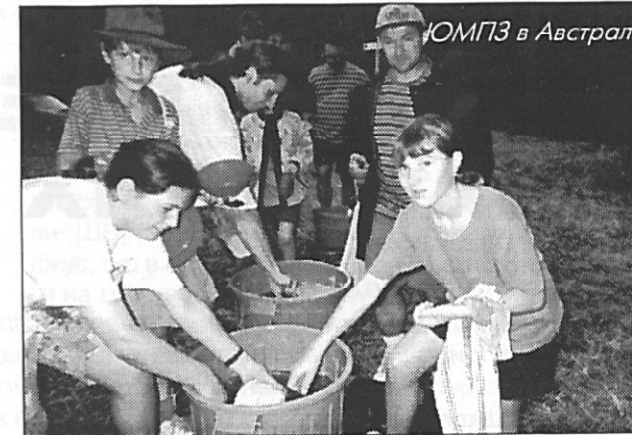
XVII. Романтика, символізм, чуттєвість. Молодь сповнена надміром “чуттєвого голоду”. Вона шукає інстинктивно заспокоєння цього голоду всюди, де надіється його знайти. Дуже часто молодь, випадково й несвідомо, знаходить такі форми заспокоєння своїх почуттів, що це заводить її на манівці, на шкідливу, а то й злочинну дорогу. Це опісля відбивається на цілому житті такої одиниці, відбивається і на житті цілої спільноти.

Пласт має багато засобів, щоб заспокоїти цей “чуттєвий голод” молоді, й виховник мусить постійно про те пам’ятати, щоб дуже часто й повними пригорщами давати молоді те, чого вона дуже потребує. Але треба давати саме те, що не тільки не буває шкідливе, але, навпаки, приносиме виховну користь. Пригоди на мандрівках і таборах, ватри чи вогники, плекання мистецьких первнів, особливо драматичних, певна доза таємности й символіки, обрядовість, краса природи, щира дружба, побожність, патріотизм, людяність, особиста амбіція і багато, багато іншого, — це все є засоби, що є в арсеналі виховника. Повторюємо: виховник мусить куди більше уваги присвячувати проблемам заспокоєння почуттів молоді, якщо хоче зберегти її перед поганими впливами вулиці чи злого оточення.

XVIII. Життя в природі було завжди основою пластування. Праця в домівці — це конечно зло, що його, однак, треба обмежувати до мінімуму.

Атавістичні інстинкти, одідичені по наших далеких прапредках, свідомо чи несвідомо відзиваються у нашій крові. Як це не дивно, але ці залишки з прадавніх часів поєднуються з новітніми вимогами, як дбати про наше здоров’я, заспокоювати наші чуттєві потреби, давати спокій і силу для нашого духу й нервів.

Наша сучасна молодь вже дуже далека від життя в природі, але в її підсвідомості туга за таким життям постійно жевріє. Часто молодь боїться такого життя, бо вона його не знає і не є на нього приготована. Виховник мусить заправити юнаків ступенево, поволі, але систематично, починаючи

зразу, як тільки юнак прийде до Пласту. Вживати багато ігор, змагань, спорту на лоні природи. Розкривати перед очима молоді всю красу й романтику такого життя. З цим пов’язане знання природи, а також вміння давати собі раду на лоні природи.

Фізична культура, спорти та ігри, як окрема галузь життя в природі й засіб для збереження здоров’я, теж заслуговують на наше глибоке й поважніше трактування, чим дотепер. Однак виховник мусить сам цікавитись тими справами, якщо хоче ними зацікавити молодь.

Зусильна праця в цьому напрямі дасть несподівано обильні плоди: добрий характер молоді, прив’язання до Пласту, здисциплінованість. Уся дальша праця в Пласті піде легко, якщо нам вдасться юнацтво привчити до життя в природі. Тому на цю ділянку треба звернути особливу увагу!

XIX. Зарадність і готовість. Кожний юнак хоче показати свою “самостійність” і “незалежність” від старших, тому дуже радо вчиться давати собі раду в різних обставинах. В нього нестримна цікавість до всього, тепер особливо до технічних справ. Святим обов’язком юнака є розібрати кожну машину, що попаде йому в руки, і подивитись до середини, “як вона працює?” Він хоче вміти майструвати, щоб направити чи виробити собі, що йому потрібне. Хоче вміти плавати, їздити на велосипеді, автом або й літаком. Приготовити собі якусь потраву, подбати за себе в таборі чи на мандрівці, — щоб тільки не бути залежним від інших.

Не всі юнаки мають це почуття “незалежності” однаково сильно розвинуте, і не всі мають зацікавлення до тих самих вміlostей. Завдання виховника — розбуджувати відповідні зацікавлення, ставити юнака в таке положення, щоб він міг пізнати, що йому потрібно навчитись. Виходити завжди від того, що юнака справді цікавить, а опісля переходити поволі й на інші потрібні ділянки. Часами необхідно, щоб юнак трохи потерпів від незнання якоїсь вміlosti (напр., на таборі чи на мандрівці).

(Далі буде)

Евген Кульчицький

ДОСЛІДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАСТОВИХ ВИШКОЛІВ

Від редакції

Старша пластунка Катруся Гарас досягнула ступінь бакалявра в ділянці організації занять в природі на університеті Лейкгер в Канаді.

Для завершення студій вона приготувала тезу (працю) на тему пластового вишколу "Школа Булавних", яка була опублікована в грудні 1995 року. Поміщуємо цю тезу в скороченій формі в перекладі Христини Велигорської Сеньків. Абстракт тези є скорочений із 53 сторінок тексту і таблиць плюс 5 сторінок бібліографії та 9 додатків.

Під сучасну пору Катруся докінчує ступінь магістра з адміністрації вільних занять на університеті Аврора біля Чикаґа.

Вступ

Авторка К.Гарас починає свою тезу порівнянням Сквартінґу з Пластом, підкреслюючи головні подібності та розбіжності в ідеалах та структурі цих організацій. Свої завваги вона базує на фактах, поданих в офіційних підручниках цих організацій: "Boy Scouts of America Handbook" (1967) та "Підручна книжечка пластуна і пластунки" (Головна Пластова Булава, 1990).

Далі авторка подає короткий опис розвитку Пласту в Північній Америці. Особливо успішним був розвиток таборування. Від початків в 50 роках число учасників на таборах так зросло, що в 60 роках виринув брак кваліфікованих виховників. Щоб розв'язати цю проблему, провід Пласту створив "Лісову Школу" (вишкільний табір для провідників) в 1964 році та "Школу Булавних" (вишкільний табір для провідниць) в 1969 році.

В своїй тезі К.Гарас зосереджується над аналізою "Школи Булавних". Авторка подає список головних тем, які входять в програму "ШБ": організаційну структуру та ідеологію Пласту; планування програми; виконання програми; безпеку на таборах; поведінку в разі катастрофи чи кризи; фізичний і психологічний розвиток молодої людини.

Інструктори під час "ШБ" точкують учасниць і на кінець табору кожна одержує оцінку, на колі 90. Оцінюючи учасницю, інструктори беруть до уваги її технічне знання, провідницький хист та загальну пластову поставу.

Інструктори стараються допомогти учасницям придбати знання та виробити позитивний підхід до праці з молоддю і в той спосіб зацепити їм позитивне ставлення до Пласту з надією, що в результаті нововишколені провідниці будуть заохочені до довголітньої та корисної праці на пластових таборах.

Далі авторка цитує з праць Р.Л.Катз — визнач-

ного теоретика в ділянці провідництва. Р.Л.Катз ви-числює три прикмети доброго провідника: технічне знання, організаційні здібності та аналітично-ідейний підхід до провідництва. Першою прикметою — практичного знання — можна навчити. Другою прикметою — організаційного хисту — можна також навчити, хоча велика частина цього хисту є вроджена. Третя прикмета є ключовою для ефективного провідництва (аналітично-ідейний підхід до проблем), і її є тяжко навчити, бо це майже вповні вроджений талант. Тому вишколи провідників в першу чергу зосереджуються над передаванням практичного знання. Вони також вчать учасників, як організувати заняття. Тема "провідництва" майже ніколи не є порушувана.

Хоч підходів до вишколу провідників є багато, майже всі спеціалісти провідничих вишколів погоджуються, що чим краще учасниці є вишколені, тим довше і відданіше ці провідниці будуть працювати добровільно для своїх організацій.

Тому, що успіх молодіжних організацій залежить від добровільної праці їхніх членів, вони мусять плекати позитивні відносини із членством. Інакше існування в майбутньому є zagrożене. Постійний вишкіл нових провідників є конечний. Факти доказують, що добре вишколені провідники довше тримаються при організації, ніж зовсім невишколені або слабо вишколені особи.

Для дальшого розвитку загальної теми вишколу провідників Катруся Гарас зосереджує свою аналізу на більш стислому питанні: "Який вплив має досягнення високої оцінки на "ШБ" на майбутню участь в пластових таборах?"

Перегляд існуючої літератури

Авторка тези переглядає ряд видань. Теми, порушені в цьому огляді праць, є: організування добровільної громадської праці; організування відпочинкового часу; теорії відносно посвяти особистого

вільного часу громаді; способи оцінення посвяченого часу; оцінення лояльності одиниць до організації.

Авторка також подає детальний опис т.зв. "концепту традиційного вишколу". Концепт традиційного вишколу каже, що провідник є головним джерелом інформації та помочі членам групи. Отже, провідник мусить бути першорядно поінформований щодо технічного і організаційного знання, а також мусить розуміти, як його ідеї впливають на життя організації.

Чим краще вишколені провідники, тим ліпше вони собі дадуть раду з різними проблемами. Особа, яка правильно виконує роль провідника, буде задоволена зі своєї праці. Зацікавлення і задоволення провідництвом притягне цю людину до дальшої праці на користь організації та громади.

Методика

Авторка переводить аналізу, вживаючи засоби, питомі її предметові — графічні та статистичні таблиці, формули та калькуляції.

В першій частині студії вона аналізує факти, подані в запитниках, які вона вислала до учасниць "ШБ". Від заснування "ШБ" у 1969 році приблизно 400 пластунок відбуло вишкіл. Учасниці "ШБ" з'їжджалися з цілого світу: Канади, Америки, Англії, Аргентини, Польщі та України. Для аналізу авторка вибрала лиш 104 сучасні адреси учасниць з Америки і Канади. Цим особам вона вислала професійно приготовану анкету, в якій поміщено ряд детальних питань про їхню участь в пластових таборах після "ШБ".

В другій частині аналізу авторка переглядає звіти із "ШБ", звертаючи особливу увагу на кількість учасників, кількість інструкторів та пропорцію між учасниками та інструкторами. Дуже важливим фактором, який впливає на оцінки учасниць, є присутність інструкторів на вишколі — постійна (2 повні тижні) чи доривочна (кілька днів чи годин).

На жаль, звіти з "ШБ" часто були неточні, а з деяких вишколів взагалі не було звітів. Також декілька учасниць мали труднощі вповні виповнити запитники. Неіснуючі звіти та частинно виповнені анкети не могли бути зараховані до статистики та увійти до остаточних калькуляцій.

Висновки

Із 104 висланих запитників пошта повернула 6, так що залишилися 98 адресатів в пробній групі. З тієї групи лишень 48 повернули виповнені запитники (норма звороту 48%). Базуючись на фактах, поданих в цих анкетах, авторка стверджує, що пересічний вік учасниць "ШБ" є 17-17,5 років. Дальша аналіза цифр показує, що разом із "ШБ" учасниці, на загал, беруть участь у 2,8 вишколах та працюють в Пласті приблизно ще 10 років. Статистика

вказує на те, що хоч "ШБ" має вплив на дальшу діяльність юначок в Пласті, той вплив є відносно поміркований. Також виявилось, що досягнення високих оцінок на вишколі не дає запевнення, що учасниця буде брати участь в таборах на майбутнє. Часто учасниці, які досягнули лишень пересічні оцінки, є так само активні в Пласті, як ті юначки, що закінчили "ШБ" з високими оцінками. Отже, авторка стверджує, що в майбутньому треба звертати менше уваги на точкування, а більше уваги присвятити ефективному вишколенню та створенню позитивної атмосфери на вишколі.

Авторку рівно ж турбує зростаюча кількість доривочних інструкторів на "ШБ". Вишколи є найбільше успішні тоді, коли більшість інструкторів є присутні цілі два тижні. Інструктори, які доривочно доїжджають, переривають тяглість вишколу і тим самим знижують його рівень. Статистичні дані вказують на те, що для найбільш ефективного вишколу конечна стала присутність мінімально чотирьох сталих інструкторів, без огляду на пропорцію між кількістю інструкторів і кількістю учасників.

Заклучення і рекомендації

1) Аналіза цифрових даних доказує, що пластунка повинна відбути вишкіл, заки вона включиться до виховної праці. Ті виховниці, які перейшли вишкіл, працюють на пластових таборах довше, ніж ті, які вишколу не мають.

2) Чим краще юначка виконувала завдання на "ШБ", тим більша можливість, що вона буде працювати добровільно на пластових таборах.

3) Щоб більше випускників "ШБ" залишилося працювати на пластових таборах, треба звертати менше уваги на точкування та оцінки під час вишколу, а більше на практичні заняття, на яких учасниці мають нагоду перевести теоретичне знання в практику. Такі зміни зміцнять позитивне наставлення до Пласту і до праці з молоддю на пластових таборах.

Ст.пл. Катруся Гарас

Учасниці ШБ 1996 р.

ПЛАСТ — НАША ГОРДІСТЬ І МРІЯ

В МОНТРЕАЛІ ВІДЗНАЧИЛИ 85-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

Вісімдесят п'ять років тому у Львові гімназійний учитель Олександр Тисовський зі студентами — сином Івана Франка Петром та Іваном Чмолою, — заснували молодіжну організацію скавтського типу — Пласт.

В суботу, 19 жовтня 1996 року, пластова станиця в Монреалі (Канада) відзначила 85-ліття Пласту ювілейним бенкетом у Домі Української Молоді. Від інших бенкетів, які досить часто відбуваються в цьому місті, він різнився тим, що мав своєрідний пластовий характер: на ньому виступала організовано, в одностроях, пластова молодь (з винятком новацтва) зі своїми провідниками та виховниками. В ньому взяло участь багато теперішніх і колишніх пластових родин. Прибули також визначні гості з-поза Монреалю: військовий аташе посольства України в Канаді полковник Микола Різун, голова Крайової Пластової Старшини Таня Джулинська з чоловіком Орестом та декілька воєнків українського війська, які проходять вишкіл у провінції Квебек. Обидві наші Церкви репрезентували на цьому вечорі станичні капеляни о. протопресвітер Ігор Куташ, о. Олег Корецький та декан Петро Двірник.

“ЦВІТ УКРАЇНИ І КРАСА”

Вечір відкрив голова Ювілейного комітету, провідник осередку пластунів-сеніорів Володимир Куліш. Ведучими були пластуни Наталка Новицька і Ярема Роніш. Молитву перед вечерею промовив о. І.Куташ, а після вечері — о.О.Корецький.

Свою програму пластуни почали співом Пластового гімну “Цвіт України і Краса”. Радісно було на душі, що молодь, яка народилась вже в Канаді й тут виростає, обіцяє в своєму гімні допомагати “любій Отчизні” — Україні, придбати їй славу.

Головний стіл: пл.сен. Орест Джулинський, пл.сен. Таня Джулинська, полк. Микола Різун, адв. Євген Чолій, пл.сен. Богдан Лук'яненко, пл.сен. Володимир Куліш, Даниїла Куліш і пл.сен. Юрій Мончак

Виступ пластового юнацтва — інсценізація минулого Пласту

“ПЕРЕДАВАЙТЕ СВІЙ ДОСВІД ПЛАСТОВІ В УКРАЇНІ”

Коли Україна була в неволі, тутешнім пластунам навіть не снилося, що колись на їхньому святі буде офіційний представник самостійної, від нікого незалежної держави українського народу і її Збройних Сил. І ось — це не сон, а дійсність: за головним столом промовляє їхній високий гість, у гарній військовій уніформі, полковник Микола Різун. Він передає їм і всім учасникам бенкету щире вітання від посла України Володимира Фуркула і від усіх дипломатів та представників посольства. Розповідає про Пласт, який легально існує в Україні від 1990 року і гарно там розвивається. Дякує нашим пластунам у Канаді за те, що продовжували в цій країні пластову діяльність, і закликає їх передавати свій досвід Пластові в Україні.

“ПЛАСТ ЗАПИСАВСЯ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЗОЛОТИМИ БУКВАМИ”

Високу оцінку Пластові дав також голова тутешнього відділу Конгресу Українців Канади адвокат Євген Чолій. В своєму вітальному слові він сказав: “Пласт записався в аналах історії України, і зокрема Західної України, золотими буквами. З його рядів вийшли такі світлі постаті, як Ольга Басараб, Степан Бандера і Роман Шухевич”. Пласт сьогодні — одна з найбільш численних і найбільш активних молодіжних організацій. Як голова Конференції українських молодіжних організацій, доповідач мав нагоду краще ознайомитися з працею Пласту в Україні й в діаспорі і звітував про його працю на Світовому Конгресі Українців.

“ДОПОМАГАЙМО НАШІЙ МОЛОДІ РОСТИ!”

Представляючи присутнім головного доповідача — Таню Джулинську, ведучий Я.Роніш подав її коротку біографію. Народилася вона в Україні. У 1954 році

Голова КПС пл.сен. Таня Джулинська

приїхала з батьками до Канади і від того часу живе в Торонто. Тут юначкою вступила до Пласту. Закінчила університет, здобувши дипломи бакалявра політичних наук та економіки і магістра підприємництва (бізнесу). Вона основоположниця і перша директорка української школи імені Цьопи Паліїв у Торонто. В Пласті активна на провідних постах різних ділянок виховної праці, а від 1992 року — голова Крайової Пластової Старшини. Від 1990 року тримає живий зв'язок з Пластом в Україні.

В своїй цікаво й приступно виголошеній доповіді голова КПС розповідала про цілі та завдання Пласту в діаспорі і про Пласт у незалежній Україні. В діаспорі, сказала вона, виховники старалися дати нашій молоді нагоду для самовиховання. Робити це не було легко. Пластуни вірили, що прийде час, коли Україна стане вільною. Той час прийшов, і перед пластунами в діаспорі стало питання: куди далі? Де-не-де чути голоси: “Звиваймо тут шатра!” “Але для Пласту відповідь на питання “куди далі”, — сказала доповідачка, — дуже проста: ми продовжуємо робити те, що завжди робили, а саме — допомагати українській молоді рости на чільних, характерних і корисних одиниць, які готові дбати про

Полк. Збройних Сил України Микола Різун

добро того суспільства, до якого вони належать, і особливо про добро українського суспільства”.

Коли йде про Пласт в Україні, він там розвивається від 1990 року, а в 1992 році Міністерство Юстиції затвердило його як Українську Скаутську Організацію Пласт. Три роки пізніше в Україні в сім-

десятьох осередках було коло 5000 членів Пласту. Кожного року відбувається там коло п'ятдесяти таборів і часто організуються вишколи пластових виховників.

“Пласт буде далі розвиватися, — заявила доповідачка, — і в Канаді, і в Україні, бо він має добру і цікаву для молоді методу виховання”.

“В ПЛАСТІ РОСТЕ НОВИЙ ЛЮД”

Вечір мав також мистецьку і розважальну програму.

Оригінальною була розповідь Я.Роніша про минуле Пласту. Під його керівництвом гурт пластових юнаків і юначок ілюстрував розповідь відповідними її змістові рухами та піснями.

Учасники вечора мали теж нагоду побачити на

Голова відділу КУК адв. Євген Чолій

екрані минуле Монреальської пластової станиці, яка в 1998 році відзначатиме своє п'ятдесятиліття. На чисельних діяпозитивах, що їх показував у хронологічному порядку пластуни Маркіян Ковалюк, ожили різні, деколи вже забуті, події: веселе та безжурне таборування пластової молоді, розвиток оселі Батурина в гірському селі Савт-Болтон тощо. Пояснення до кожної світлини на екрані давав учасник не одної з цих подій — пластуни Юрко Мончак.

Гучними оплесками та веселими окликами нагородила публіка виступ молодого піаніста, пластуна юнака Романа Завади, який знаменно виконав дві свої композиції — “Конкістадор” і “Бутурин Блуз” і композицію “Воля” свого старшого брата Івана, також пластуна, в своїй обробці.

Не менш захоплено учасники бенкету вітали молодих виконавців українських народних танків, членів Танцювального Ансамблю Марунчака під керівництвом Дони Марунчак.

Бенкет закрила голова Станиці Ганя Паньків. Вона дякувала гостям і виконавцям його програми і, запросивши всіх на забаву, щоб “мило провести час при звуках славної оркестри “Бурлаки”, попросила закінчити цей вечір співом нашого національного гімну “Ще не вмерла Україна”.

Адольф Гладилевич
“Гомін України”, №3 (2745), 22 січня 1997

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАВИЛЬНИКІВ

Учасники Конференції

3-4 травня цього року в Торонто, Канада, з ініціативи КПС Канади та при підтримці Головних булавних УПЮ відбулася Конференція Правильників. На Конференції були представники трьох країв: Канади, Сполучених Штатів Америки та України. Делегація з України перебувала у Торонто з двотижневим візитом. Кошти подорожі і перебування головним чином покрив канадський уряд у рамках програми "Партнери у Громадянському Суспільстві", координатором якої є Канадське Бюро Міжнародної Освіти.

Головне питання конференції — "Пощо нам правильники?", і основні дискусії точилися довкола проблеми відображення у пластових правильниках

Під час нарад

основних засад і принципів пластового виховання, відповідності пластових правильників, особливо Правильників УПЮ, сучасним потребам країв. Дискусії на ці теми, звичайно, корисні, зважаючи на те, що значна частина виховників дуже прискіпливо ставиться до виконання вимог правильників, будують свою працю з гуртками та роями головню на поданих у них положеннях, а умови у краях - членах КУПО у сучасну пору вимагають передумання засобів праці з новацтвом та юнацтвом, аби при змінених обставинах Пласт і надалі відігравав ту важливу роль для добра української молоді та української

спільноти, яку він відігравав до цього часу. Або, як зауважила одна старша пластунка з Канади, учасниця Конференції, "Пласт мусить добре подумати над тим, як його пропозиції відповідають попиту". І це стосується не лише діаспори, але й України, яка намагається передумати свою пластову модель, аналізуючи сукупність проблем, які виникли за майже 8 років дії відродженого Пласту.

Конференція відбувалася досить напружено і за темпом, і за виступами та дискусіями, які тут точилися. Було досить непорозумінь та упереджень, які

Пл.сен. Н.Літковець, пл.сен. О.Ковч, пл.сен. Н.Салемаха

загрожували перетворитися в конфлікт. Але пластовий підхід до справи взяв гору, і Конференція Правильників закінчилася виголошенням позицій та думок у колі, можливо не зовсім дружньому, проте готовому вислухати один одного.

На мою думку, зустріч представників трьох країв у травні була корисна усім сторонам. Ми почали більше розуміти один одного і сприймати "чужі" проблеми, ми також зрозуміли необхідність думати над існуючими гострими питаннями та аналізувати їх цілісно, враховуючи всі обставини. І, найголовніше як на мене, ми всі відчували необхідність толерувати один одного для добра української молоді та добра Світової України.

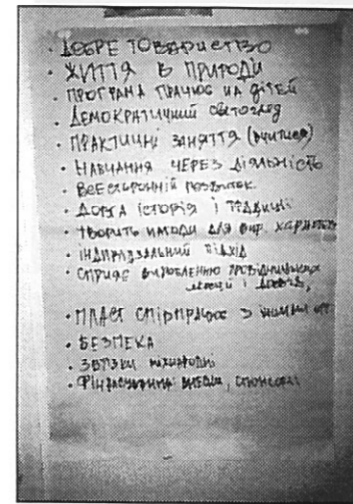
Андрій Гарматій
Фото В.Стебницького

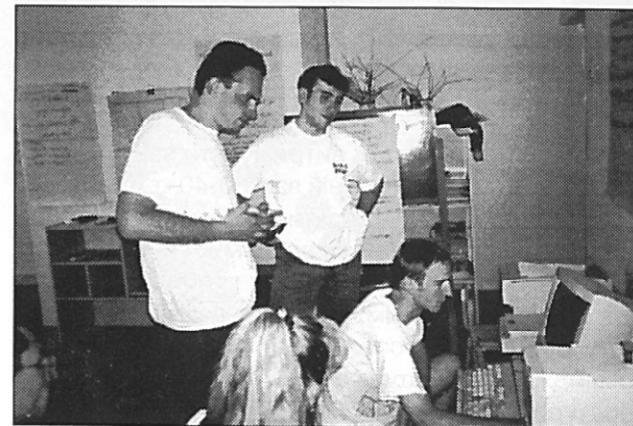
Під час нарад

ЩО МИ ГОВОРИМО ПРО ПЛАСТ

З 13 червня по 7 липня в Україні перебувала редакторка журналу пластового юнацтва "ЮНАК" пл.сен. Оксана Закидальська з Торонто в Канаді. Мета її візиту — ознайомитись з ситуацією з пластовим видавництвом, обговорити можливі спільні проекти між КПС України та Канади у питаннях видань, налагодити обмін між журналами "ЮНАК" та "ЮНАЦТВО", провести зустрічі з пластунами різних осередків, провести семінар з питань громадських зв'язків і їх використання для добра Пласту в Україні.

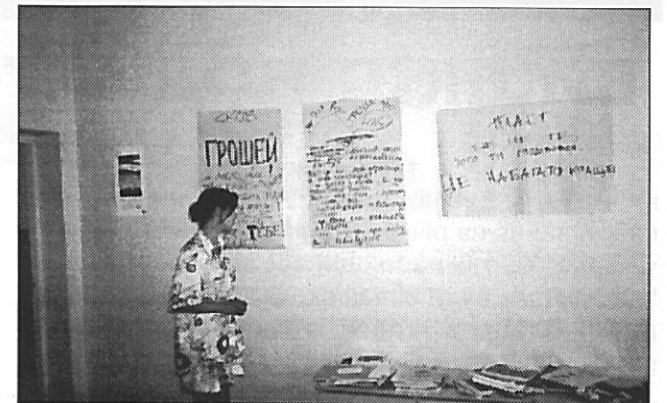

Семінар відбувся 28-30 червня за участю представників Львова, Тернополя, Івано-Франківська. Ціль семінару — спільно виготовити документ, в якому будуть зібрані напрямні про те, як інформувати про Пласт, рекламувати Пласт державі, державними установами, громадськими організаціями і населенням, щоб отримати підтримку праці Пласту. Учасники семінару дискутували над тим, перед ким і чому ми хочемо рекламувати Пласт; де і як ми можемо залучити державні установи і громадськість, щоб одержати підтримку для роботи Пласту; які інформації про Пласт ми хочемо передати, щоб виробити Пластові позитивну оцінку в суспільстві, в державі, в державних та громадських установах; які положення про Пласт ми повинні послідовно віддзеркалювати у пласто-

вих виданнях, інформаціях і рекламах про Пласт. Були також практичні вправи у засобах зв'язків з громадськістю.

Як підсумок праці семінару учасники підготували звернення до КПС України і рекомендації пластовому загалові. Їх зміст був переданий представникам пластових осередків на зборі станичних 11-13 липня.

Зв'язки з громадськістю — новий для пластових провідників напрямок діяльності. Проте у сучасних умовах є загальне розуміння необхідності вживання їх засобів для охоплення більшого числа молоді, поширення Пласту у нових регіонах, формування позитивного іміджу організації в очах оточення. Семінар, без семіну, стане початком пошуку нових підходів пластової співдії з непластовим середовищем.

Як і багато інших проектів з КПС Канади, приїзд і перебування Оксани Закидальської фінансував канадський уряд, який вибрав Пласт України одним з п'яти українських партнерів в програмі "Партнери у Громадянському Суспільстві".

Фото О.Закидальської

Учасники Вишколу на Чорному Черемоші

ВИШКІЛ ВОДНОГО ПЛАСТУВАННЯ

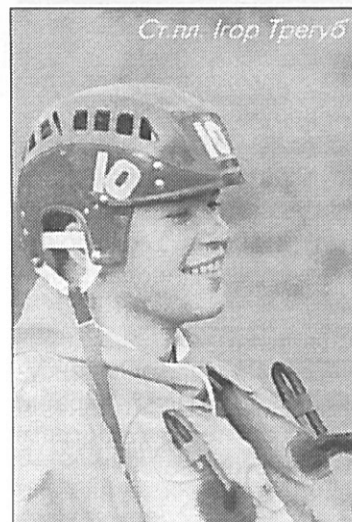
Цього року в травні вже традиційно — бо вп'яте — відбувся Водний Вишкіл практичного пластування на річках Прут та Чорний Черемош у Карпатах, у їх найвищій частині — Верховині. Учасниками були більш як 25 осіб з різних осередків Пласту в Україні, а також гості з Аб'яднання Беларускіх Скаутау.

Мета Вишколу — навчити хлопців і дівчат спілкуватись з водною стихією бурхливої гірської ріки, відчуті смак додання водних перешкод, дати нагоду спробувати себе в надзвичайних умовах, якими є сплави гірськими ріками. У світі це широко відоме як рафтинг. Але в Україні ми використовуємо не надувні плоти рафти, а надувні ка-

На р. Прут

тамарани. Вони можуть витримувати вантаж майже до 4 тон. І це при власній вазі 30-40 кг. Гребці на катамаранах "сидять", практично стоячи на колінах, та працюють однопарими веслами. Гребців може бути 2, 4 чи 6. До спорядження гребців належить також захисний шолом, рятувальна камізелька підвищеного об'єму та спеціальний гідрозахисний костюм. Адже температура води в ріці у цей час є температурою танучого в горах снігу — від 0 до 4 °С. У

Ст.пл. Ігор Трегуб

такій воді незахищена людина може перебувати лише 5-7 хвилин.

До ріки, найбільш захоплюючим сплав ріками Карпат є якраз у той час, коли найбільше тануть сніги у верхів'ях (Чорногорський масив), а це припадає на травень. Тільки у час великої води можливо подолати пороги, водоспади, зливи, нагромадження величезних каменюк. Варто зазначити, що будь-хто не має права взяти участь у водній мандрівці гірською рікою. Це застережено діючими в державі вимогами і передбачає певний попередній досвід. Саме для цього члени залози куреня "Чорноморці" минулого року провели сплав рікою Черемош від села Жаб'є (Верховина). А вже цього року об'єднали досвід сплавів на двох ріках — Прут та Черемош.

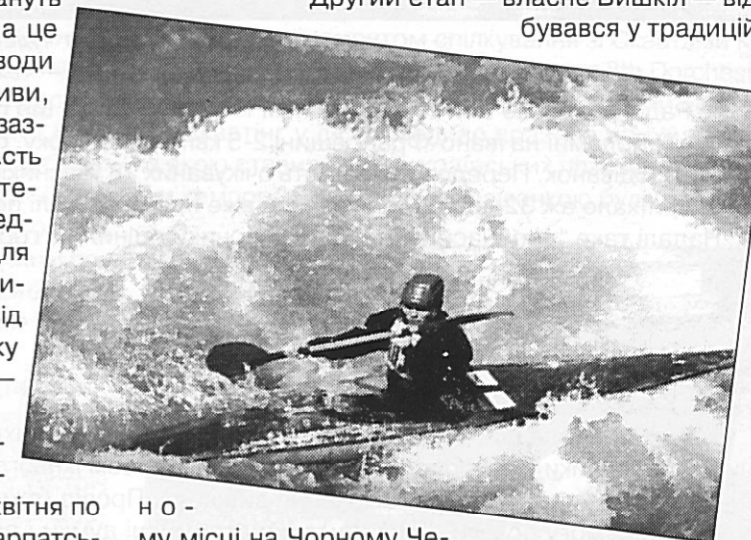
Вишкіл складався з двох етапів: дошколу інструкторів та самого Вишколу для зацікавлених пластунів. Дошкіл відбувся з 30 квітня по 5 травня на ріці Прут в мальовничому Прикарпатському каньйоні в околицях відомого Яремча під час Першости України з техніки водного туризму. Тож 8 осіб Дошколу: ст.пл. Марко Чуквінський, ст.пл. Оля Чуквінська, ст.пл. Руслан Палажій,

ст.пл. Тарас Тимчишин — усі зі Львова, ст.пл. Ігор Трегуб — з Харкова, ст.пл. Аркадій Сльоза — з Рівного, ст.пл. Микола Васильчук з Острога під проводом пл.сен. Олеся Криській, ЧМ, мали нагоду спробувати себе на спортивних відтинках траси, допомогти організаторам змагань. А найважливіше — порівняти свою технічну підготовку та забезпечення з найвідомішими водниками України. Є ще нам над чим працювати, а в дечому ми є краще підготовані за інших. Сподіваємося, що за рік ми заявимо про себе голосніше.

Заняття Дошколу полягали у вивченні та відпрацюванні окремих складних прийомів сплаву, оволодінні різними техніками гребка та вмінні їх застосовувати в залежності від ситуації, чіткості взаємодії залози, миттєвому виконанні команд, відчутті ріки. І час був страчений немарно: складні пороги Прикарпатського каньйону було підкорено.

Другий етап — власне Вишкіл — відбувався у традицій-

но - му місці на Чорному Черемоші, на відтинку Дземброня-Ільці. Крім уже згаданих інструкторів та проводу було ще 14 пластунів і пластунок. Заняття були дуже інтенсивними, кожному можна було приділити достатньо уваги. Погода сприяла — майже постійно світило сонце, вода була висока, настрої веселі і дуже дружні атмосфера. В останній день навіть вже не було сили йти на воду. Такого ще на Черемоші у нас не траплялося.

Вишкіл цього року був дуже добре забезпечений: вантажна машина для перевезення виряду та учасників на місце сплаву, мікроавтобус для підвозу харчів, нові гідрозахисні костюми від Фонду спеціалізаційних таборів, таборове майно, придбане за попередні роки. Усе це допомогло провести захід на високому рівні. До цього також доклали зусиль велике коло людей, об'єднаних ідеєю водного пластування, широко відоме як курінь "Чорноморці".

Марко Чуквінський, фото ст.пл. Б.Яцишина

"ВІДКРИЙ ДЛЯ ДРУЗІВ СЕРЦЕ"

*Цей вишкіл — чудо із чудес:
Відсутність сну і їжі — теж!*

126 Рада Орлиного Вогню "Спокій нам тільки сниться", що проходила в м. Коломиї на Івано-Франківщині 2-5 квітня 1997 року, була повна несподіванок. Передовсім, замість очікуваних 28 учасників на вишкіл приїхало аж 32, що діалося взнаки вже при розподілі подушок. Надалі таке "перенаселення" самі учасники оцінили з гордістю:

*Коломия — не помя,
Коломия — місто;
Три дні в тотій Коломиї
Від нас було тісно!*

Як не дивно, але що напруженішими ставали дні, тим прихильнішими — учасники (до проводу). А своєрідним апогеєм їхнього захоплення була імпреза після закінчення вишколу. Провід (вже колишній) мав змогу почути (і відчути) найпотаємніші думки і бажання учасників: співчуття — сестр. Марічці Артиш, "квітка" — сестр. Марічці Худі, "не захрипнути" — сестр. Ліді Пруській і бажання "з'їсти" бр. Славка Танчака. Останньому дісталось "на горіхи" за всіх, бо він був практичним виконавцем рішень проводу, особливо щодо вставання, руханки та інших приємностей.

Загалом самі учасники констатували виявлення в собі незвичайних якостей і властивостей: мистецьких ("Спів проявили нахил до малювання"); фізіологічних ("Спати три рази, їсти п'ять разів"); а з того, що найменше придалося, впевнено констатували: "гроші і взуття на високих підборах".

Вишкіл був насправду незвичайним, і це виявилось, насамперед, щирістю стосунків, що склалися між проводом і учасниками. Дякуємо вам за розуміння; всім нам було нелегко, але

*Навколо друзі,
Тут немає місця тузі!*

*За Провід вишколу
Марічка Артиш
Фото авторки*

Закриття Вишколу

Хочу розповісти дещо про наш вишкіл як його учасниця. 126 Рада Орлиного Вогню була дуже цікавою і незвичайною. Візьмемо, наприклад, її назву: "Спокій нам тільки сниться". Один із учасників висловив таке побажання: "Спати три рази, їсти п'ять разів". І справді, те, про що мріяли всі — це виспатись. Під кінець вишколу дехто навіть мало не заснув під час гутірки. Але хоча і були сонними, ми не втрачали активності. До того ж дівчатам доводилось по кількох разів на день "злітати" на четвертий поверх. Ніхто не марнував жодної хвилини, весь вільний час ішов на виконання завдань. Іноді доводилось жертвувати нічною тишею. Який тут спокій? Насправду, він міг тільки снитися. Дорогою до Івано-Франківська мені прийшла така думка: "Цікаво, що кому снилось протягом вишколу? Бо мені нічого. Я спала, як вбита". Трохи згодом я провела невеличке опитування. Як не дивно, але з тих, кого я запитала, нікому нічого не снилось, навіть спокій. Ось яку парадоксальну назву має наш вишкіл. А ніхто того й не підозрював.

сестр. Ангелик

ПЛАСТ І SCOUTS CANADA

З 30 квітня по 14 травня 1997 року при фінансовій підтримці Канадського Бюро Міжнародної Освіти група з 7 членів проводу Пласту (В'ячеслав Стебницький — Голова, Марічка Артиш — Крайова Комендантка Новацтва, Ігор Буцак — референт вишкілів УПН, Наталка Літковець — Крайова Комендантка Юначок, Андрій Гарматій — Крайовий Комендант Юначів, Мар'яна Смірнова — відповідальна за ресурсний центр Пласту, Наталка Соломаха — референт Сходу) перебувала у Канаді. Цілями цього візиту було: налагодити зв'язки, познайомитись з досвідом праці, зробити домовленості стосовно подальшого співробітництва зі Скавтами Канади; проаналізувати попередні проекти та обговорити зміст майбутніх, з'ясувати можливості співдії між пластунами України і Канади.

Для здійснення цих цілей при активній допомозі та участі референта зв'язків з Україною в КПС Канади пл.сен. Тані Джулинської та Голови КПС Канади пл.сен. Володимира Луціва відбулася зустріч пластунів з України з провідниками Скавтів Канади. У дружній розмові представники України описали стан справ зі скавтіном в Україні, проблеми на шляху вступу України до ВОСР, розповіли про сучасну діяльність Пласту, пластові виховні програми, перспективи охоплення більшого числа молоді діяльністю в Пласті. Провідники Скавтів Канади цікавилися можливостями допомогти Україні в її до-

Біля домівки ексекютив

маганнях вступу до ВОСР, розвитку скавтіну та висловили намір до конкретної співпраці. Зокрема, повідомили про можливість перекладу літератури Скавтів Канади та запрошення для двох осіб до участі у Канадському Джемборі 1997 року.

Майже тригодинна зустріч закінчилася із взаємним почуттям розуміння та готовності до співпраці.

Наступною частиною програми був семінар на теми устрою і діяльності Скавтів Канади. Провідники Пласту України вивчили засади діяльності, досвід управління та забезпечення такої чисельної організації, якою є Скавти Канади. Це допоможе уникнути "помилки росту" при розбудові Пласту в Україні.

Цікавим моментом спілкування зі Скавтами Канади стала участь делегації України в 8th Dorchester International Brotherhood Camporee. Тут ми побачили скавтіну у дії. Особливо вразила прихильність, з якою ставились до українських пластунів учасники кемпори. Великою несподіванкою було побачити

На семінарі про Скавтів Канади

на щоглі поряд з прапорами скавтіну і гайдінгу, канадським і американським прапорами синьо-жовтий прапор України. Учасники кемпері також зробили збірку фондів на потреби Пласту України. Пластуни взяли участь у вечірніх вогниках, де заспівали українських пісень та показали ігри пластунів.

Під час перебування у Канаді українська делегація також проводила інтенсивні наради з членами ГПБ, КПС Канади. Сподіваємося, що наші зв'язки та співпраця стануть ще інтенсивніші.

Візит до Канади був дуже успішним. Він слугуватиме справі розвитку скавтіну в Україні та зміцненню міжнародного скавтського братерства.

Ст.пл. Андрій Гарматій

СПРАВЖНІЙ ДУХ СКАВТІНГУ

Український прапор на щоглі 8th Dorchester International Brotherhood Camporee

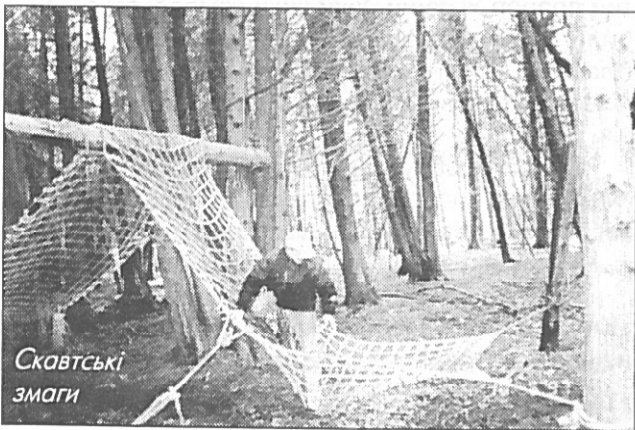
(Переклад із "Джемборі" — журналу світового скавтіну, число за січень 1948. Автор, лорд Роваллян, прийшов на місце лорда Байден-Павела, Основника Скавтіну)

В січні 1908 року появилася з друку перша частина книги "Scouting for Boys" — "підручник для виховання на добрих громадян". Вступ до цієї книги був скромно підписаний ініціалами "R.S.S.B.-P.", які пізніше були скорочені до простого "B.-P." (Байден-Павел). В частині VI оригіналу цього видання вперше з'являється речення, яке опісля було часто цитоване: "Організація цього типу не могла б виконувати свого завдання, якщо б її метою не було прищепити своїм членам релігійних почувань".

В частині I є "Скавтова Присяга" (як її тоді звали): "...Поки він може стати скавтом, він мусить зложити скавтову присягу, а саме:

"На свою честь, я обіцяю, що:

1. Сповнятиму свої обов'язки супроти Бога..."
- В частині IV Байден-Павел пише в деталях про

Скавтські змаги

вірність Богові: "Ніяка людина не може стати доброю людиною, якщо вона не вірить в Господа Бога і не покоряється Його законам. Тому кожний скавт мусить бути вірним якійсь релігії".

Деякі люди сьогодні, навіть деякі скавтські провідники, які повинні б знати краще, стараються довести, що оригінальна концепція "Скавтіну для хлопців" не приділяла великої уваги справі вірності Богові та релігійній службі скавтів. А це не є правдою: релігія — це фундамент, на якому є побудований цілий Скавтінг, а в цей сам час релігія є тим цементом, який з'єднує поодинокі елементи Скавтіну в одну цілість, щоб вона могла встоятись проти всіх бур та стресів в світі.

Оригінальна Скавтська Присяга була інтернаціонально прийнята від 1922 року; ніяка національна скавтська організація не може стати членом Сві-

Заняття на 8th Dorchester International Brotherhood Camporee

тового Скавтіну, якщо вона не прийме і не буде притримуватись Скавтової Присяги, яка включає в собі на першому місці вірність Богові.

Міжнародна Конференція Скавтів в Копенгазі в 1924 році ствердила: "Скавтський рух в ніякому випадку не старається послабити, а навпаки має посилити індивідуальні релігійні почування своїх членів. Скавтська присяга вимагає, щоб кожний скавт вповні й щиро практикував засади своєї релігії".

Отже, стратегія Скавтіну в цій ділянці є цілком зрозуміла і недвозначна. Вона є ясно виложена Байден-Павелом в його книзі "Aids to Scoutmastership", яка була написана в 1914 році: "Розвиток та світогляд молодого людини природно починається із респекту до Бога, що ми називаємо побожністю".

Лорд Роваллян, Chief Scout

НОРВЕЗЬКІ СКАВТИ В УКРАЇНІ

В дорозі до Дніпропетровська при кінці червня ц.р. я нарешті зустріла Антоні Кук. Антоні разом із 20 норвежкими скавтами їхав до Дніпропетровська на табір, який норвежці мали відбути разом із дніпропетровськими скавтами — Скіфами. Про Антоні я вже чула 1995 року, коли була в Дніпропетровську на таборі "Вузол" (організованому спільно Пластом України і Канади та дніпропетровськими Скіфами). Ми таборували на тому самому місці, де декілька років перед тим відбувся перший спільний табір норвежців і Скіфів.

Антоні, англо-ірландського походження, від 1962 року живе в Лангусі, Норвегії, де очолює скавтську групу (Group Scoutmaster, Langhus Group), в якій є 180 скавтів. Інженер за фахом — він відповідає за комунікаційну систему одного з найбільших банків Норвегії, — Антоні одружений із норвежкою, має двох дорослих синів і вже понад сорок років активний в скавтіну.

Антоні вперше пізнав українців в 1991 році, коли група дітей з Чорнобиля була на Джемборі в Норвегії як гості норвежських скавтів. Провідниця групи стала організаторкою Гідів (Girl Guides) в Україні і в 1993 році запросила Антоні взяти участь у вишколі, який відбувся у Києві. Це була перша подорож Антоні в Україну і від тоді він приїжджає хбч два рази на рік. Навесні/94 він був на зустрічі, яку організувало Скавтське Бюро в Криму, де зустрів Віктора

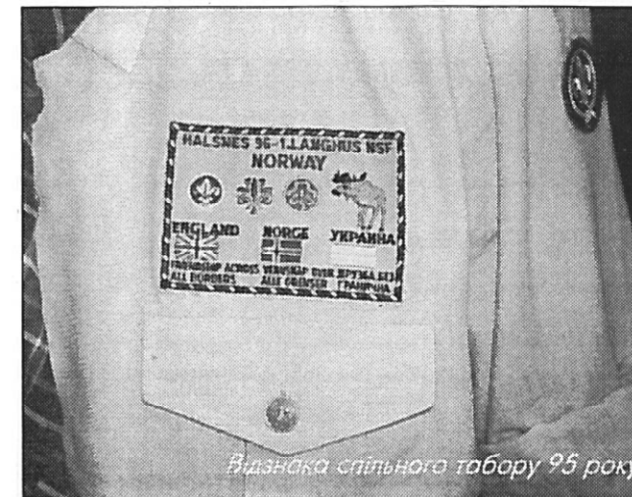

Антоні з групою норвежських скавтів

Гогулінського, тоді провідника Скіфів. Віктор запросив Антоні до Дніпропетровська, і так почалася дружня співпраця норвежців зі Скіфами. Того самого літа кілька Скіфів були на норвежському Джемборі для Роверів (Rovers), а в липні 1995 року 40 норвежських скавтів і 30 Скіфів відбули спільний табір над річкою Орель коло Дніпропетровська.

Які були враження норвежців з цього першого табору? "Ми були дуже приємно вражені доброю організацією табору, — сказав Антоні. — Ми мали дуже цікаву програму на таборі. Тема була: українське народне мистецтво. Ми не мали проблем порозумітися — комунікувалися по-англійськи. Вже того літа ми почали плянувати приїзд Скіфів до Норвегії в 1996 році". Найбільшою проблемою цієї поїздки було фінансування, зокрема транспорту, кошти якої спільно покрили дніпропетровці і норвежці.

В липні 1996 року 45 осіб з України (в більшості Скіфи, але були також скавти з Києва) поїхали до Норвегії і разом відбули табір на острові Галснес, недалеко Лангуса (дивись ЮНАК 4/96 і 1/97). Крім табору, українці перебували по домах норвежських родин. "Мені було досить трудно знайти родини, щоб взяли гостей з України" — сказав Антоні. Це було тому, що вони не знали, чого сподіватися. Але після відвідин батьки були захоплені дітьми з України. Мені казали, що на другий раз, якщо діти хочуть приїхати на 3 місяці, хай приїжджають! Знайти охочих приїхати сюди цього року не було проблеми. Батьки дуже радо пустили своїх дітей".

Відзнака спільного табору 95 року

Надія Мельничук, СКІФ

Антоні показав мені таборовий співаник UKRAINE'97, який він привіз до Дніпропетровська — в норвезькій і англійській мовах. Звернув мою увагу на чотири українські пісні, які він переклав на норвезьку мову: "Місяць нв небі", "Тече річка", "Чорна, я си чорна" і

"Гей, там на горі". Минулого року, як були Скіфи в Норвегії, вони привезли свій співаник і програму українських пісень і танців, які так захопили норвежців, що цього року на свій традиційний Скавтський Виступ (Scout Show) вони підготували спеціальну українську частину з танцями і співом. Власне на цей виступ Антоні підготував переклади пісень.

"Я мушу признатися, — сказав Антоні, — що до того часу, коли я зустрів Віктора, я думав, що українська культура — це засадничо те саме, що російська культура. Завдяки Вікторові я навчився української пісні і тепер знаю, що українська культура має багато відмінного від російської".

Чи норвежці будуть продовжувати контакти зі Скіфами після цьогорічного табору? "Напевно, — відповів Антоні. — Наші контакти є дуже важні — і для норвежців, і для українців. Нам потрібно, щоб ми себе розуміли. Можна дружити зі собою тільки тоді, коли себе розуміємо. Ми тепер маємо багато дітей, які є дуже добрими друзями — вони вже два роки до себе постійно пишуть чи телефонують. Ця дружба щороку зростає. Є багато груп з Норвегії, які також хотіли б мати такі міжнародні зв'язки".

Що він думає про те, що Скавтське Бюро зволі-

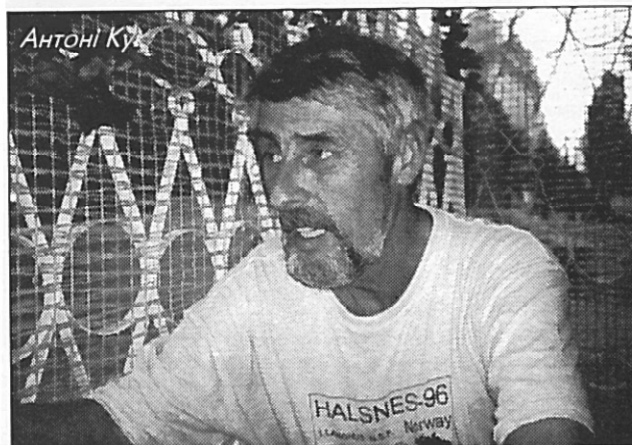
кає із вступом України в WOSM? "З цим є проблема, — відповів Антоні. — Я думаю, що українські скавтські організації могли б дуже добре співпрацювати, щоб створити все-національну організацію, але, на жаль, є забагато втручання. Я не буду згадувати жодних імен; думаю, що більшість людей знають, про кого йде мова. Ці люди розбивають Україну. Скавтські організації не є з'єднані — кожна має свою програму, кожна робить свою справу. Мене журить те, що деякі люди бавляться в політику і думають про себе, а не про дітей та молодь. Скавтинг є для дітей і молоді. Якщо дорослі хочуть щось досягнути, це повинно бути на користь дітям і молоді, а не для себе. Це моя сильна опінія".

Співпраця і дружба норвежців і дніпропетровських скавтів-Скіфів — це не офіційно заряджена співпраця, а оперта на бажанні себе пізнати і щось спільного разом зробити. І вона двостороння — і одні, і другі щось в неї вкладають і щось з неї користають. І хоч Віктор Гогулінський вже не очолює організацію Скіфів — тепер президентом є Надія Мельничук — факт, що співпраця продовжується, є доказом, що вона вже глибоко закорінена.

Надія сказала, що зпрошувала пластунів взяти участь цього року в таборі з норвежцями, але жодного відгуку не було. Ніхто не зголосився

приїхати. Антоні завважив, що є люди, в кого особистий інтерес, щоб тримати скавтський рух в Україні роз'єднаним. Але чи робить Пласт в Україні досить, щоб його з'єднати?

Оксана Закидальська, фото авторки

Антоні КУК

СЛОВО СЕНІОРАТУ

дисциплінованою членкою. Підтримувала фінансово США, Український Музей, в якому теж виконувала працю добровольця, аж доки недуга не перешкодила їй виходити з дому. Після смерти першого чоловіка вийшла вдруге заміж за інженера Анатолія Ярославича. Але теж повдовіла. Була щедрою на громадській цілі і залишила пожертву на Український Музей і Пласт.

До кінця свого життя помагала потребуючим друзям в Україні. Любила мистецтво і музику. Вчилася гри на фортепіані у Дарії Старосольської і майже до кінця свого життя любила грати. Любила красу природи і людей.

Нехай добра пам'ять про покійну злишиться у наших серцях!

*Христя Навроцька, пресова референтка
"НАШЕ ЖИТТЯ", БЕРЕЗЕНЬ 1996*

Заввага редакції:

У своєму тестаменті подруга Ярослава Ярославич залишила велику частину свого майна Пластові: половину Пластові в Україні, а половину Пластові в США.

Покійній подрузі Ярославі наша щира подяка. Численні новаки й юнаки скористають із її щедрого дару!

24 вересня 1995 року відійшла у вічність членка 64 Відділу США бл.п. Ярослава з Герасимовичів Лушпинська-Яросевич. Народилась вона 21 липня 1910 р. на Буковині. Вчилася в гімназії "Рідної Школи" у Львові. В тому часі була активною членкою Пласту в юнацтві, згодом у старшопластустві в курені "Санітарки", в США в курені "Ті, що греблі рвуть". Студіювала в Ягайлонському університеті в Кракові, де здобула ступінь магістра. Опісля працювала вчителькою гімназії в Коломиї, де вийшла заміж за правника Мирона Лушпинського, який помер в Нью-Йорку. В Америці Ярослава працювала медичним мікробіологом і керівником лабораторії в шпиталі.

Ідучи слідами своєї матері, яка була активною членкою 64 Відділу, вступила до нього і була його

